

PREDIZBORNA GODINA

Što očekivati da će poduzeti HDZ, a što manje-više ujedinjena oporba u predizbornoj godini za sljedeće lokalne izbore?

Stranica 2.

ŠIBENSKI LIST

GLASILLO ŽUPANIJE ŠIBENSKE

GOD. XXXIV.
BROJ 1674

IZDAVAC: INFORMATIVNI CENTAR

Šibenik, 27. siječnja 1996.

CIJENA
2 KUNE

U POSJETU PERKOVIĆU, NAKON
ŠTO SU TAMOŠNJI LOVCI OD-
STRIJELILI PET VUKOVA, ODNE-
DAVNO ZAKONOM ZAŠTICENIH
ŽIVOTINJA

»ODE JOŠ UVIK VUK POJIDE CRVENKAPICU!«

Zašto lovci s Perkovića sa sumnjom gledaju na strogu zaštitu vuka i zašto je čitav dio Zagore na njihovoj strani, iako su, prema novome zakonu, počinili težak prekršaj?

Stranica 12.

ZAŠTO JE ROGOZNIČANIMA VODA DOŠLA DO GRLA?

OTVORENO PITANJE

Stranica 5.

ŠPORT SKUPA LEKCIJA

Stranica 10.

ŠTO DONOSE VELIKE INVESTICIJE U PROMETNICE

AUTOCESTA JE UZBURKANA I OPASNA RIJEKA

O gradnji autocesta u Hrvatskoj, posebno o autocesti Zagreb-Dalmacija, dijelu JAC-a vode se razlike i dosta suprotstavljene rasprave. Autocesta je dar zemaljski kojeg svatko traži i hoće. Mi od iluzija moramo stati na zemlju i razborito misliti

Stranice 6. i 7.

OTVORENI RADOVI NA JADRANSKOJ CESTI OD VODICA DO BIOGRADA

RADOVI VRIJEDNI 43 MILIJUNA KUNA

Na skretanju za Murter, kod Kapele, u petak su svečano otvoreni radovi na rekonstrukciji dijela Jadranske ceste od Biograda do Vodice, u dužini od 34 kilometra. Obraćajući se brojnim uzvanicima, predstavnik investitora Aleksandar Caković, direktor poduzeća Hrvatske ceste, kazao je da je riječ o ulaganjima vrijednim 43 milijuna kuna, osiguranim kreditom Evropske banke za obnovu i razvoj i iz državnoga proračuna. — To je tek početak rekonstrukcije stare Jadranske ceste koja je, posebno u posljednjih pet ratnih godina imala ogroman znacaj za povezivanje Hrvatske s BiH i europskom cestovnom mrežom — istaknuo je Caković, i dodao da će, također uz pomoć Svjetske banke, Jadranska cesta biti obnovljena u cijelosti — od istre do Dubrovnika. Potom će Hrvatska započeti s izgradnjom moderne autoceste, koja će odgovarati potrebama suvremenog automobilskog prometovanja — kazao je Aleksandar Caković. Rekonstruirani dio Jadranske ceste od Biograda do Vodica dobit će na kraju, šest novih, sigurnih križanja, a tijekom radova ispraviti će se mnogi tehnički nedostaci ceste i s time znatno povećati sigurnost vožnje. Izvođač je austrijsko-njemačka tvrtka STRABAG, koja je posao dobila na međunarodnom natječaju, i to, kako je istaknuto, svjedoči o tržišnoj orientiranosti Hrvatske i njenoj otvorenosti ka Europi i svijetu. Pored predstavnika Županije Šibenske, na otvorenju radova kod Kapele bili su i predstavnici Ministarstva graditeljstva i stanovanja, općina Tisno i Vodice, a blagoslov je udjelio biskup Šibenski msgr. Srećko Badurina.

(B.P.)

CRNO-BIJELO U KOLORU

PREDIZBORNNA GODINA

Od tvrdnje izrečenih tijekom predizborne kampanje za prvi hrvatski lokalni izbor u veljači 1993. godine, koje se mogu sažeti pod jedno da je praktički irelevantno kojoj stranci pripada župan i gradonačelnik, jer članstvo svih stranaka, njihovi simpatizeri i glasaci, podjednako trebaju kvalitetnu, pojednostavljeno kazano, kanalizaciju, pa do grčevite borbe, primjerice, za gradonačelnika i župana zagrebačkog, korak je očito od tek nekoliko centimetara. Kada je barem o Zagrebu riječ od politike danas nitko ne spominje bolju, da ne bi bili krivo shvaćeni, »kanalizaciju«. Opravdanjima kako je politika ionako tek druga strana medalje onoga za što se javno iskazuju ulazimo tek u već pretrpane prostore fraze koji su sami političari izmisili u nedostatku boljih izgovora kod vlastite nedosljednosti. A svi prisežu na opću dobrobit. Tko je onda u pravu?

O tomu će naravno odlučiti birači. I to za sljedeće izbore vrlo brzo, jer ukoliko i ne bude, zbog zagrebačkih zbijanja, prijevremenih izbora, dijeli nas godina dana do redovnih izbora. Dakle, praktički se nalazimo u predizbornoj godini, koja za političke aktere na lokalnoj razini, u ovosinosti kako se koristi može biti prekratka, ali i dovoljno duga za poduzimanje čitavog niza kvalitetnih poteza za jačanje izbornih pozicija.

Što će poduzeti HDZ, a što manje više ujedinjena oporba? Mogu li se sudeći po dosadašnjem stilu političkog djelovanja očekivati promjene? Mogu li se i unutar hadezeovske vlasti očekivati ne samo personalne promjene, o čemu se već mjesecima nagada u političkim kućama, nego i promjene strategije djelovanja. Naime, model ujedinjenje oporbe prakticiran na nedavnom

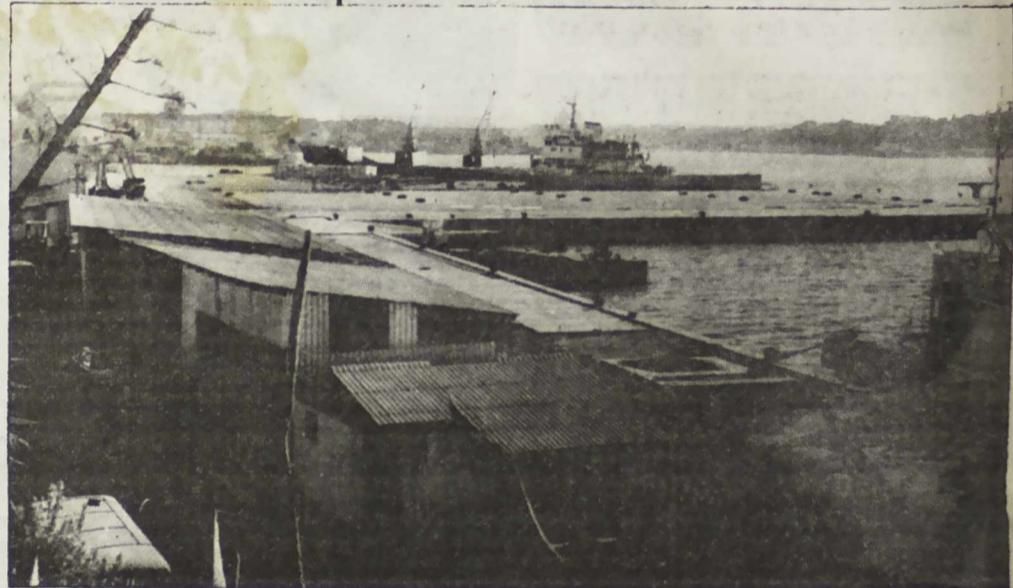
zagrebačkim lokalnim izborima, šibenska oporba je već iskušala i gotovo uspjela još '93 godine. Znači li to da će lokalni HDZ više morati poraditi na jačanju partnerstva sa srodnim strankama i tražiti dugoročnijeg partnera u Županiji Šibenskoj? Valja očekivati i medijsko otvaranje s nudnjem rješenja koja bi se prepoznala kao rješenja koja vode boljštu naše županije. Dosađenji način gotovo potpunog prepuštanja medijskog prostora oporbi znatno slablje hadzeovsku poziciju. Takoder, vrijeme je za depersonalizaciju unutarstranačkih tenzija i za jasniju i čvršću programsko djelovanje, odnosno određivanje Županijskih i gradskih prioriteta na kojima treba dosljedno ustajavati, kako u okvirima lokalne samouprave tako i u odnosima naspram Vlade, koja je da podsjetimo hadzeovska.

Oporba s druge strane uporno čeka svojih pet minuta, šansu za preuzimanje vlasti, očevđivo radeći na jačanju veza unutar oporbenog bloka, koristeći svaku prigodu za upućivanje kritika gradskim i županijskim čelnicima. Što više oslabiti HDZ, budući da se očekuje da će birači ionako glasovati za vladejuću stranku i protiv nje, pa se onda najbolje ukrcati na vlast antihadezeovskog raspoloženja. Teze o potpunoj nemoći lokalne vlasti na svim područjima, te o gospodarskom i socijalnom urušavanju bit će ključna predizborna polazišta. Međutim, a i to će biračima na prosudbu, iščitavajući i javno prozivajući nemoć lokalnih vlasti, oporba se zatvorila u nemoć pronalaženja kvalitetne alternative. Osim zabrinutosti oporba praktički nije ponudila ništa drugo, tako da je potpnom nepoznanim kako bi se oporba danas ponašala, s brojnim naslijedenim problemima, da kojim

slučajem vlast u Županiji Šibenskoj.

Godina dana u politici je jako duga. Doduše, ima političara koji mijenjaju stavove ako treba i preko noći s mišlju kako su glasači tek tijesto koje se oblikuje po vlastitim željama. Ovaj put bi bilo nužno jasno kazati što lokalne stranke žele i namjeravaju učiniti na lokalnoj razini. Na sljedećim lokalnim izborima birače će daleko više zanimati lokalne teme i ostvarenja negoli na prethodnim izborima. Stranka koja u tom smislu potcjeni biračko tijelo može u vlastitom precjenjivanju ostati kratkih rukava nakon zatvaranja biračkih mesta. Zato godina dana nije samo duga, nego može biti i prekratka ako se pametno ne iskoristi.

Ivana POLJIČAK

NA SNAGU STUPIO ZAKON O MORSKIM LUKAMA

NA REDU JE PRETVORBA »LUKE«

»Luka« koristi područje kojim će ubuduće upravljati lučka uprava. Prema Zakonu, »Luka« do 5. veljače treba napraviti bilancu poduzeća. No, Zakon omogućava i produženje tog roka na 12 mjeseci, jer se Šibenska županija donedavno nalazila u ratnom okruženju, o čemu će zadnju riječ dati lučka uprava.

Nakon osnivanja lučke uprave, Županijski će ured za pomorstvo za luke lokalnog značaja, raspisati natječaj za koncesije za djelatnosti koje će se u njima obavljati. To su, na području Županije, Primošten, Vodice, Tisno i Skradin. One, po Zakonu, mogu biti vojne luke, luke tijela unutarnjih poslova, industrijske luke, luke nautičkog turizma, športske ili ribolovne luke.

(K.B.)

Tako će, napokon, i poduzeće »Luka« moći napraviti pretvorbu. Naime,

ŠIBENSKI UMIROVLJENICI ZATRAŽILI PRIJAM KOD ŽUPANA I GRADONAČELNIKA ŠIBENIKA

D. Benat

RAZUMIJEVANJA I PREVIŠE, A MIROVINE NIKAKVE

— Premda je naša organizacija podnosi niz molbi, zahtjeva, pa i žalbi nadležnim tijelima, od Upravnog odbora Republičkog fonda do Vlade i Sabora, značajnijih pomaka i poboljšanja materijalnog položaja umirovljenika nije bilo, naglašava Benat. Umirovljenici drže da je, nakon što su uz oslobođenje i prognozante, podnijeli najveći teret stabilizacije gospodarstva, došlo vrijeđe da se njihov materijalni položaj poboljša. Sto traže i očekuju?

— da se mirovine usklade s prosječnim plaćama, jer one danas iznose svega 41,37 posto od tog projekta

— da se mirovine redovito uskladiju s rastom plaća

— da se sve umirovljenike oslobođi plaćanja dijela troškova kod korištenja zdravstvene zaštite i lijekova, oslobođi plaćanja poreza na mirovine, te još nekoliko zahtjeva.

Na razini države i državnih tijela umirovljenici traže svoje mjesto »pod suncem«. S druge strane i Šibenski umirovljenici traže malo više pažnje i na razini Županije i Grada. Šibenska organizacija ima danas 24 tisuće umirovljenika. Predsjedništvo Šibenske umirovljeničke udruge za tražilo je primanje kod župana i gradonačelnika Šibenika.

— Zatražili smo da se to primaњe i razgovor organiziraju kako bismo najdogovornije u Županiji i gradu informirali o stanju u organizaciji umirovljenika, o našim problemima

i na kraju da bismo vidjeli postoji li načina da nam se pomogne, reći će Benat. Ističući da su umirovljenici najbrojnija nestramačka organizacija, od županijskog i gradskog vodstva očekuju da im se pomogne u osiguravanju radnog prostora u novoosnovanim općinama, ali da se izvidi i mogućnost osiguravanja sredstava u proračunu za pokrivanje najosnovnijih potreba. Namjeravaju razgovarati i o mogućnosti besplatnog prije-

voza u gradskom i međugradskom prometu te o osiguranju patronačnih službi koje bi obilazile i pomagale starijim i teško bolesnim umirovljenicima, koji nemaju drugih članova obitelji i nisu smješteni u domovima. Jednako tako, smatraju umirovljenici da bi njihovu organizaciju trebalo povezati sa županijskim i gradskim organizacijama Crvenoga križa, Caritasa i ostalim humanitarnim udruženjima, kako bi se i na taj način pomog-

lo materijalno najugroženijim osobama. Razgovaralo bi se i o mogućnosti otvaranja posebnih diskonata i prodavaonica začvorenog tipa za umirovljenike u kojima bi cijene trebale biti oslobođene poreza i trgovske marže, a otpłata u nekoliko obročnih rata.

I dok se ove godine pripremaju za obilježavanje pedesete obljetnice postojanja udruge umirovljenika i nadalje ih muči ključno pitanje: kako opstati.

— Nama treba danas, sutra je već kasno, reče na kraju predsjednik Šibenske udruge umirovljenika, Dujo Benat.

K. RUDAN

(Snimio: R. GOGER)

VISOKI
NAPON

PROGNANIČKI DUG ZA STRUJU ZAMRZNUT

Dug za struju prognaničkih obitelji koje borave u privatnom smještaju, učinjen do 1. siječnja 1996. godine bit će »zamrznut« dok se o tom problemu ne očituje Vlada RH. To je dogovoren na sastanku predstavnika Zajednice prognaničke-povratnika Šibenske županije i Regionalnog ureda za prognanike i izbjeglice s rukovodstvom Šibenske

čuni za struju prognaničkih obitelji, koje borave u privatnom smještaju, biti podmirjeni iz Državnog proračuna. Prognaničci pozivajući se na obećanje Vlade, struju nisu plaćali pa je dug 1259 takvih obitelji prešao iznos od 3,6 milijuna kuna. Potom je, prošlog mjeseca, iz Direkcije Hrvatske elektroprivrede u »Elektro« stigao dopis da se dug naplati ili da se dužnici isključe iz električne mreže. To je domaćem elektroproduzeću dodatno komplikiralo cijeli problem pa su od svoje Direkcije zatražili dodatna objašnjenja. Bilo je,

me, slučajeva da više obitelji koriste električnu energiju na jednom mjestu, a jedni uredno podmiruju dug da ga drugi odbijaju platiti. III, struju koja nije podmirena potrošila je prognanički koji se vratio u svoju kuću, odbija platiti pa »Elektro« tereti vlasnika objekta koji neće da plati prognanički dug. Kako odgovor iz HEP-a nije stigao, dug je »zamrznut«, a konačno rješenje odgodeno.

Dogovoren je da »Elektro« dje latnici narednih dana očitaju prognanički brojili i naprave procjenju potrošnju. Prognaničci su dužni, od 1. siječnja, uredno podmirivati potrošenu struju, a ukoliko ni ubuduće to ne буде uredno radili, bit će isključeni iz električne mreže.

(K.B.)

Prema statističkim podacima Republičkog fonda MIORH-a prosječna mirovina u studenom 1993. godine iznosila je 606,81 kuna, a u listopadu 1995. 755,22 kune.

NAKON PETICIJE STANOVNIKA CRNICE
I ŽALBE GRADSKE UPRAVE NADLEŽNOM
MINISTARSTVU

ZAŠTO JE ASFALTNA BAZA U KAMENOLOMU VUKOVAC - NEPOŽELJNA?

I prije nego što je započela s radom, asfaltna baza u "izgradnjnom" kamenolomu Vukovac postala je spornom. Makar će biti postavljena samo na četiri mjeseca, dok bude trajala rekonstrukcija Jadranske ceste od Biogradskog do Vodice, stanovnici Crnice ne žele nova zagodenja, a iz istih razloga, kao i zbog zaobilaženja Gradske uprave prilikom izdavanja dozvole, tužbu nadležnom Ministarstvu uputio je i Ured gradonačelnika. Gojislav Knić, direktor "izgradnje": "Imamo legalnu dozvolu, austrijska asfaltna baza zadovoljava stroge ekološke kriterije Zapada i 700 je metara udaljena od naselja. Zašto stvaramo slučaj tamo gdje ga nema?"

Premda tonovima podignutim u dijelu šibenske javnosti oko instaliranja moderne pokretnje asfaltne baze u kamenolomu Vukovac, koja bi odete trebala otici najkasnije za četiri mjeseca, do kada je i rok da se preuredi i posljednji metar dijelu Jadranske ceste koji prolazi kroz dvije županije – tako se moglo dogoditi da uzvanike na otvorenju radova – dočekaju razlučeni stanovnici Crnice, koji su još prije nekoliko dana sakupili 200 potpisa ispod teksta peticije da se zabrani montaža asfaltne baze na Vukovcu, i najavili prosvjedni skup postupi li se suprotno njihovim zahtjevima. Njave o privremenom montiraju asfaltne baze nisu samo uzdrmali – bazu na minuloj sjednici Gradskog vijeća, kada je pitanje o tome povukao vijećnik hvo Blaće, i sam je gradonačelnik Šibenika Ante Šupul kazao kako nije bio obvezšten da je Županijski ured za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša izdao lokacijsku dozvolu za montažu asfaltne baze, u žabici Gradske uprave navodi se da je još Izvršno vijeće Skupštine općine Šibenik 1990. godine donijelo Zaključak o obvezi premeštanja kamenoloma Vukovac i asfaltne baze poduzeća "Kamenar" s istog mesta, koje je sporno i danas, a dodatni se argumenti crpe i iz odredbi GUP-a Šibenika, prema kojima je dopušteno zadržavanje zatečenog stanja pogona, ali se proizvodnja ne smije širiti, čak niti privremeno.

O tome je raspravljao

Grada da prostor nekadašnje tvornice usmjeri na stambene, rekreativne i turističke sadržaje. To podrazumeva, stoji u žabici Gradske uprave – i obvezu "izgradnje" da što prije sanira postojeći kamenolom u Vukovcu, a montaža asfaltne baze sporna je i stoga jer je predviđena unutar gradske stambene zone Njivice-Smrčnjak, i neuspjiva je sa sadržajima stavanja. Također, riječ je području na samome ulazu u grad, pa je asfaltna baza neprihvatljiva stoga što utječe i na prvi dojam o Šibeniku i makar bila postavljena na kratko vrijeme. Kako se postrojenje ugraduje na Vukovcu za asfaltiranje ceste od Biograda do Vodice, u žabici Gradskog poglavarstvu navodi se da je duž čitave trase moguće pronaći niz lokacija udaljenih od stambenih zona, koje mogu zadovoljiti kriterije za postavljanje takvih postrojenja. Predlažući Ministarstvu prostornog uredenja, graditeljstva i stavanja da ponisti dozvolu za montiranje asfaltne baze, u žabici Gradske uprave navodi se da je još Izvršno vijeće Skupštine općine Šibenik 1990. godine donijelo Zaključak o obvezi premeštanja kamenoloma Vukovac i asfaltne baze poduzeća "Kamenar" s istog mesta, koje je sporno i danas, a dodatni se argumenti crpe i iz odredbi GUP-a Šibenika, prema kojima je dopušteno zadržavanje zatečenog stanja pogona, ali se proizvodnja ne smije širiti, čak niti privremeno.

Također, riječ je području na samome ulazu u grad, pa je asfaltna baza neprihvatljiva stoga što utječe i na prvi dojam o Šibeniku i makar bila postavljena na kratko vrijeme. Kako se postrojenje ugraduje na Vukovcu za asfaltiranje ceste od Biograda do Vodice, u žabici Gradskog poglavarstvu navodi se da je duž čitave trase moguće pronaći niz lokacija udaljenih od stambenih zona, koje mogu zadovoljiti kriterije za postavljanje takvih postrojenja. Predlažući Ministarstvu prostornog uredenja, graditeljstva i stavanja da ponisti dozvolu za montiranje asfaltne baze, u žabici Gradske uprave navodi se da je još Izvršno vijeće Skupštine općine Šibenik 1990. godine donijelo Zaključak o obvezi premeštanja kamenoloma Vukovac i asfaltne baze poduzeća "Kamenar" s istog mesta, koje je sporno i danas, a dodatni se argumenti crpe i iz odredbi GUP-a Šibenika, prema kojima je dopušteno zadržavanje zatečenog stanja pogona, ali se proizvodnja ne smije širiti, čak niti privremeno.

O tome je raspravljao

I Gradski odbor HDZ-a, i u njihovu se zaključku također zahtijeva preispitivanje lokacijske dozvole za asfaltnu bazu, zatim poštivanje zaključka IV SO Šibenik iz 1990., kao i očitovanje nadležne županijske službe o (ne)štetnosti proizvodnje asfalta u neposrednoj blizini naselja. Također, proizvodni pogoni "izgradnje" i "Kamenara" trebaju se pridržavati ekoloških standarda.

Tehničke karakteristike austrijske asfaltne baze zaista su impresivne. Prema dostupnim podacima, ta će pokretna tvornica asfalta zauzeti površinu od preko tri tisuće četvrtinskih metara, a proizvodne su joj mogućnosti oko 180 tona asfalta na sat, uz potrošnju od 30 litara mazuta po toni. Bude li u pogonu neprekidno, dnevna potroš-

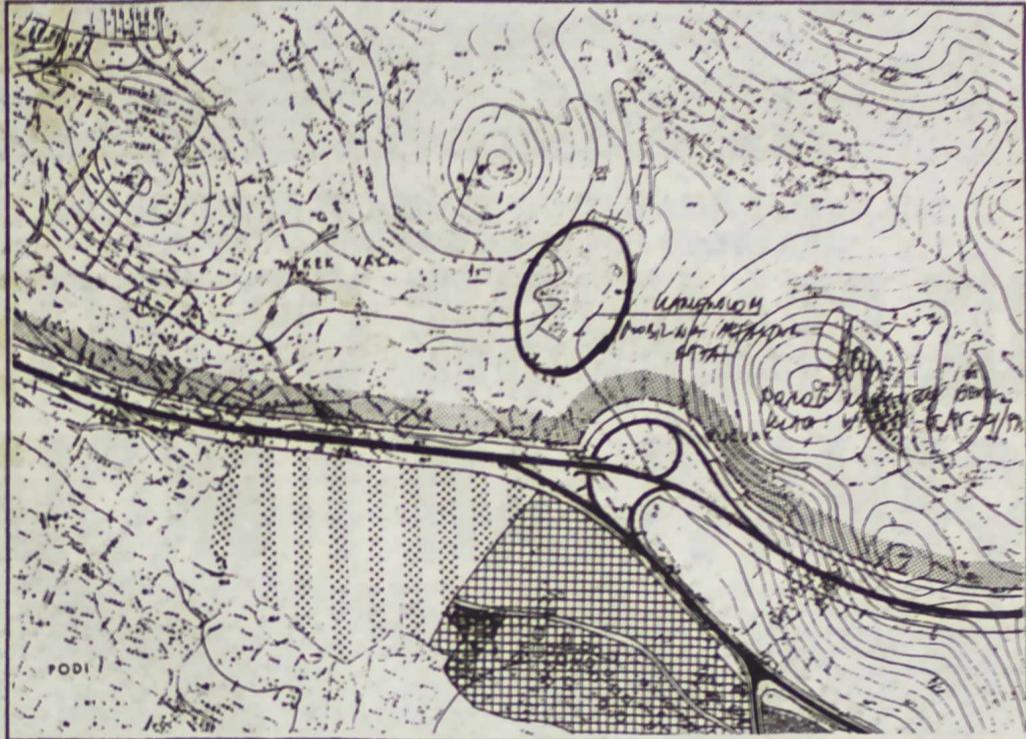
nja mazuta iznosila bi 127 tisuća litara dnevno. Mještani Crnice strepe upravo od gustog crnog dima, kakav je ispušta asfaltna baza "Kamenara" i koji pored prašine iz kamenoloma "izgradnje", godinama zagorčava život posebno stanovnicima Njivice i Smrčnjaka. U peticiji traže i smjerenje pročelnika Branka Kužine, čiji je ured izdao lokacijsku dozvolu, a prosvjedni su tonovi dobili na težini i s podrškom šibenske "Zelenе akcije". No, što o svemu kažu u "izgradnji", čiji predstavnici nisu izlazili u javnost otkako je najava o postavljanju pokretnje asfaltne baze naišla na suprostavljanje?

— Tvrta STRABAG iz Austrije bila je najpovoljniji ponuđač za rekonstrukciju trase Jadranske ceste u dužini od 34

kilometra. Posao je dobila na natječaju koji su raspisale Hrvatske ceste, i prilikom svih analiza obavljениh prije početka rada, zaustavila se na "izgradnji", kao najboljem mogućem kooperantu na ovom prostoru — govori Gojislav Knić, direktor "izgradnje d.d.". "izgradnje" je sa STRABAGOM sklopio ugovore o isporuci tunčanika za proizvodnju asfaltne podlage, probijanje trase i još neke radove koji će donijeti posebnu poduzeću. Kako napominje Knić, to nije malo u vremenu u kojem proizvodnja stoji, i kada je rekonstrukcija Jadranske ceste, nakon iscrpljujućeg rata, dolazi kao nagovještaj investicijskog zamaha u obnovi Hrvatske i našega područja. "izgradnje" je tvrtka koja nikome nije na teret, a njenih 250 ljudi trebaju živjeti i ići dalje. U minulim

godinama, većina strojeva bila je u službi obrane. Stete su znatne, vozni park treba obnoviti, a to je moguće samo ukoliko ima poslova — govori Knić i pita se zašto je jedan vrijedan posao u javnosti dočekan na nož, tim više što uđio pri tome imo "izgradnje", kao jedan od rijetkih zdravih dijelova šibenskog gospodarstva. — Mi ćemo otici iz Vukovca koji zagađuju, ne želimo smetati ljudima, ali za premještanje pogona prvo trebamo zaraditi novac, jer to košta. Apeliram da se strpiamo još neko vrijeme, dok se gospodarstvo ne počne oporaviti, jer se, u protivnime, nećemo pomaknuti s mesta — obrazlje Knić i dodaje da je iznenaden što ni od koga nije bio pozvan da obrazloži sve bitne okolnosti u svezi s postavljanjem asfaltne baze unutar kamenoloma. Da dozvolu na toj lokaciji, koja je postala sporna gradskim vlastima i mještanim Crnice, "izgradnja" ima lokacijsku dozvolu odobrenu u legalnom postupku. Ta je asfaltna baza proizvod najsuviremenje tehnologije i zadovoljava stroge zapadne standarde u ekologiji. Tvrta STRABAG razmišljala je i o montaži postrojenja na jednoj lokaciji kod Pirovca, ali je izbor, ipak završio na kamenolomu "izgradnje", koji je jedan od najboljih u Dalmaciji. Kako govori Knić, rad te iste asfaltne baze predstavnici "izgradnje" vidjeli su na gradilištima u Austriji i Madarskoj, kompjutorizirana tehnologija nešto je sasvim drugo od uobičajenih predložja o radu zastarjelih postrojenja na koje smo bili naviknuti. Osim što radi prema visokim zaštitnim standardima, asfaltna baza smještena je čak 700 metara od naselja, izvan je obuhvata GUP-a, i gradskog područja, a k tomu još, tijekom četiri mjeseca, kada rekonstrukcija Jadranske ceste mora biti završena, a postrojenje raspremišljeno, Šibeniku može donijeti samo korist. — Zašto stvaramo slučaj tamo gdje ih nema, i zašto 200 ljudi ne potpisuju peticiju da žele raditi u prilikama kada je posla malo? — pita se Gojislav Knić, odbijajući prejudicirati razvoj dogadaja oko postrojenja koje je eto, postalo spornim i prije nego što je započelo s radom.

B. PERIŠA

ŠTO KAŽU
NJIVIĆANI
I CRNIĆANI

NE - ASFALTNOJ BAZI

Stanovnici Crnice i Njivice se po mnogo čemu osjećaju ugroženim i zapovestljivim. Montiranje nove asfaltne baze samo je prelio časnu nezadovoljstva i iskušavanja njihove strpljenja. Kako i sami kažu njihov je položaj i bez toga dovoljno težak. Njihova ljutnja je očita tako da će Marija Bura (nastanjena u Njivicama već 32 godine) reći: "Onoga tko je to odredio treba stvari na vrh tog dlinjaka pa da sâm vidi kako je to. Dovoljna nam je i ova asfaltna baza, tvornica nam nije toliko smetala kao ona. Ne bismo mogli ni prozore otvoriti, ni lzaći na ulicu, koliko je to gušilo. Još nam dajte i tu bazu pa nas možete i ubiti. To je stoput gore od tvornice."

Tomislav Klaric (16 godina nastanjene u Njivicama): Ovo je sramota. Mi smo ovdje izravno ugroženi. Izgleda da smo po mnogo čemu posljednji u Županiji. Nemamo astalta ni ulične rasvjete, još samo da montiraju asfaltnu bazu i možemo se iseliti odavde. Uostalom, to je na samom ulazu u grad pa je i samim tim neprihvativi.

Zdravko Bura: Asfaltna je baza vjerojatno i potrebna ali ne na ovome mjestu. Treba je

premjestiti, odnosno udaljiti od naseljenog područja. Bi li nova asfaltna baza bila ekološki sigurnija ne znam, no bez obzira na to, opet je tu dim. Treba to maknuti od grada.

Bore Storić (20 godina nastanjene u Njivicama): Odlično smo protiv toga jer upravo smo mi najugroženiji. Najbolje je da se to skloni negdje gdje neće štetiti ljudima. I sadašnja je baza trebala biti premještena. Dim iz strojeva ide prema kućama, a smetaju nam i dubinska miniranja u kamenolomu, događalo se da otpadaju pločice u kuće. Tvornice u Crnici smo se riješili, kad bismo sad i ovog bilo bi do-

bro.

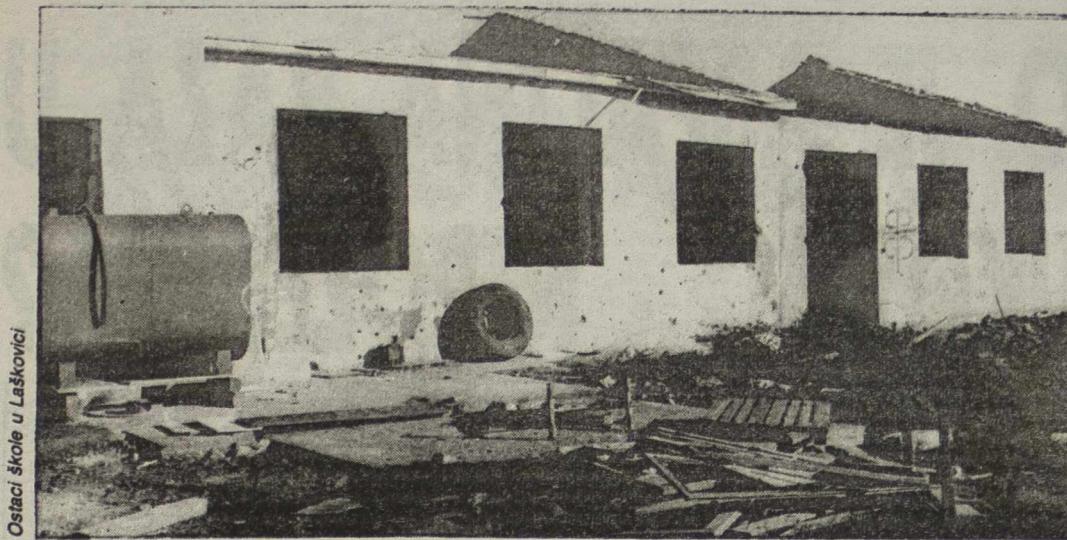
Milka Lakošić: To je grozno, zašto da gutamo asfaltnu bazu koja je otrovnja od TEFA. Ovdje je ionako zagadeno. U vrijeme kad sadašnja asfaltna baza radi uopće ne možemo izaći iz kuća, a taj se smrad osjeti i kroz zatvorene prozore. Djeca se ne mogu igратi pred kućom koliko taj dim guši. Asfaltnu je bazu teže podnijeti od tvornice u Crnici. To treba maknuti odavde, pa zar bismo mi trebali bježati.

Darko Radović (10 godina nastanjene u Njivicama): Ja živim samo 100 metara od sadašnje baze i to je neprihvativi. Već sam potpisao peticiju protiv nove baze, ako treba potpisati ponovo. I ovako je teško živjeti uz kamenolom. Ovi potresi proteklih dana ni-

su nam ništa neuobičajeno. Nama je potres gotovo svaki dan kad se u kamenolomu vrše miniranja. Na kućama su popucala stakla. Čak ni noću nemamo mira jer u kamenolomu i tada rade, a da ne govorim o prašini i dimu koji idu prema našim kućama.

Rajko Baradilć: To je protiv civilizacije. Trebate doći i snimiti kada dim dopire do kuća. Veliki nam problem stvara i sama kava. Svaki dan moramo čistiti prašinu. Da je dimnjak u sadašnjoj bazi visok možda i ne bi dim dopirao do nas. Prepušteni smo sami sebi. Umjesto da nam pomognu, ugrožavaju nam živote. Uostalom ovduje doista kuću bilo izgrađeno prije kave pa nas ni onda nitko nije ništa pitao.

Priručnik: J. KRNIĆ I R. GOGER

Ostaci škole u Laškovici

SA SJEDNICE ŽUPANIJSKOG STOŽERA ZA KOORDINACIJU
AKTIVNOSTI Povratka ŠIBENKE ŽUPANIJE

UZ STAMBENE OBJEKTE OBNAVLJATI I ŠKOLE

Dosadašnja iskustva vezana uz povratak prognanika pokazala su da je nemoguće očekivati njihov povratak ukoliko nisu zadovoljeni osnovni preduvjeti za koliko-toliko normalan život na oslobođenom području. To je istaknuto na sjednici Županijskog stožera za koordinaciju aktivnosti povratka na oslobođeno područje Šibenske županije. Upravo s tog razloga, a u svrhu ubrzanja povratka u ona naselja gdje je to moguće, Stožer je na sjednici razmatrao dostavljene popise školskih i zdravstvenih objekata, prvenstveno onih za koje su već izrađeni idejni projekt i troškovnici, te na osnovi toga utvrđeni su prioriteti za potencijalne donatore. Kako je istakao FRANKO ČEKO, pročelnik Županijskog ureda za prosvjetu i član Stožera, za izgradnju centralne osnovne škole u naselju Čista Velika, na osnovi već izrađenog jednog projekta, Ministarstvo prosvjete je osiguralo sredstava za visini od 2.000.000 DEM. Osim toga, za područne škole u naselju Rupe, Dubravice i Plastovo također su izrađeni idejni projekti. Na oslobođenom dmljškom području, istakao je ČEKO, kao prioriteti obnove utvrđeni su školski objekti srednje škole u Drnišu, te obnova školskih objekata u Oklaju, Siveriću i Gradcu. No, RADE IVAS, načelnik Općine Vodice te MARIJAN BELAMARIC, ravnatelj osnovne škole Čista, istakli su problem kako osigurati dodatnih 55.000 DEM za finansiranje izvedbenog projekta izgradnje škole u naselju Čista. Stoga, zaključeno je na sjednici Stožera, uputit će se zahtjev Vladinu uredu za prognanike i izbjeglice — Odjelu za suradnju s međunarodnim dobrovornim udrugama i hrvatskom dijasporom za osiguranjem navedenog iznosa, a koji u ovom trenutku kaže daljnju realizaciju poslova na izgradnji toga školskog objekta. Pripremljeni su projekti i troškovnici za ostale utvrđene prioritete koji će biti dostavljeni Vladinu uredu za prognanike i izbjeglice, kako bi se prezentirali potencijalnim donatorima. Osim toga, zaključak je Stožera da se Ministarstvu razvijeta i obnove uputi zahtjev kako bi se u okvir obnove stambenih objekata uvrstili i školski objekti — zgrade područnih škola čija cijena obnove ne prelazi visinu obnove jednog stambenog objekta.

Članovi Stožera informirani su i o zahtjevu Dioničkog društva za hotelijerstvo, ugostiteljstvo i turizam „Solaris“ Šibenik gledje preseljenja prognanika i izbjeglica iz hotela „Niko“ u slobodne kapacitete hotela „Ivan“, „Jure“ i „Andrija“. Naime, kako je istakla NEDA KLARIĆ, direktorka Regionalnog ureda, Vladin ured za prognanike i izbjeglice suglasan je gledje grupiranja smještajnih kapaciteta i preseljenja iz hotela u hotel zbog prioritetskih zadataka i racionalnog raspodjeljanja smještajnih kapaciteta. Osim toga Vladin ured za

prognanike i izbjeglice smatra kako su ispunjeni svi kvalitetni i humani uvjeti za preseljenje, to da će se prognanici saslatiti sa zahtjevom za preseljenje, a najkasnije do 29. veljače 1996. godine. Osim toga, bit će potrebno pokrenuti povratak svih koji se mogu vratiti svojim kućama. S odlukom o preseljenju upoznata je i Zajednica prognanika Županije Šibenske. No, kako je informirala članove Stožera direktorka KLARIĆ, odluka o preseljenju d.d. „SOLARIS“ donesena je više razloga, kao npr. slobodni kapaciteti omogućavaju da se koncentracijom prognanika u manji broj hotela, oslobođeni hotel „Niko“ za obnovu i pripremu za sezonu 1996. godine. Osim toga, koncentracijom prognanika u manji broj objekata bitno bi se smanjili troškovi smještaja i prehrane prognanika i izbjeglica, koji su danas u „Solarisu“ veći od prihoda za gotovo 30 posto. No, obnovom dijela kapaciteta „Solaris“ počinje sa svojom redovnom djelatnošću što će već tijekom 1996. godine pokrenuti neke funkcije i poslove u turističkoj djelatnosti koju već pet godina nema. Članove Stožera načelnici novooslobodenih općina informirali su i o zamolbama pojedinaca i obitelji iz drugih županija za trajnim naseljenjem na području Šibenske županije, a koje su pristigle od akcije „Oluja“ do danas. Međutim, imajući u vidu gospodarske prilike Županije kao i postojeću zakonsku regulativu, članovi Stožera su se složili kako nije moguće takve zahtjeve u ovom trenutku rješavati, s obzirom na to da je u ovim prilikama za takve osobe i obitelji teško osigurati njihovu egzistenciju, kao npr. zaposlenje.

Na sjednici Stožera bilo je riječi i o problemu skadišta humanitarne pomoći namijenjene prognanicima i izbjeglicama u privatnom smještaju. Od 1. veljače postojeci skadišni prostor bit će potrebno ustupiti na korištenje Pomerorskog zapovjedništva, tako da će se Regionalni ured naći pred neprimovitim teškoćama. Preko tog skadišta u ovom se trenutku skribi humanitarnom pomoći preko 10.000 prognanika i izbjeglica. No, ovaj problem nastojiće se rješiti u dogovoru s čelnicima gradske uprave.

S obzirom na to da će uskoro krenuti realizacija „Program potreba povratnika“ za područje Šibenske županije a koji se finanira iz sredstava UNHCR-a, za predstojeci „workshop“ u Zagrebu 28. i 29. veljače 1996. godine, Županijski stožer je predložio gosp. OZRENA ERCEGA, dipl. ing. poljoprivrede u županijskoj savjetodavnoj službi Ministarstva poljoprivrede, da sudjeluje u njegovu radu te nakon toga preuzme kontrolu izrade prijedloga, financijsko praćenje i nadgledanje ostvarenja Programa na terenu. V. BULAT

KRONIKA

Ilije je i ugradilo 600 vodobrojila dmljškim povratnicima. Ministarstvo obnove i razvoja dosada je vlasnicima objekata nizih kategorija oštećenja, podijelilo 90 kilograma boje za zidove, a dogovorenje je da im se besplatno izruci još 180 tons boje, što će ubrzati obnovu kuće i s sam povratak Dmljšu u svojim kućama.

Od ukupno 5251 stanova u društvenom vlasništvu, s kojima gospodari stambeni fond grada Šibenika, dosada je prodano 4200 stanova. Prema podnesenim zahtjevima za otokup do 31. prosinca prošle godine, do kada je za to bio krajnji rok, još je stotinjak potencijalnih kupaca stanova s područja grada Šibenika.

Poduzeće Vinoplot-Vinarija ove je godine po prvi put organiziralo cijeljenje pupova kvalitetnog i crvenog babića, debila i mraštine. Stručnjaci iz Institutu za jedračku kulturu i modernizaciju krša iz Splita već je predano 120 tisuća pupova babića. Pupovi će

biti cijepeni u Italiji, a krajem godine primičenskim će vinogradarima biti ponudene gotove sadnice babića. Okvare dobivena lozna sadnica vrlo je otporna pa je učinak sadnje gotovo stopostotan. Vinoplot je organizirao i cijeljenje 130 tisuća pupova dobita i 10 tisuća pupova mraštine sa stankovčkog područja.

Do 10. veljače sve osnovne i srednje škole na području Šibenske županije dužne su prijaviti svoje učenike za ovogodišnji ciklus natjecanja, susreta i smotri LIDRANO 96, ZNANOST MLADIMA, te tjelesne i zdravstvene kulture. To najmasovnije učeničko natjecanje već se nekoliko godina održava pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvjeti i sporta, a u njemu su učinkovito sudjelovali i Šibenski učenici. Ove godine natjecanje se organizira na svim razinama dokice od škole, preko općina i gradova do županije. Županijski ured za prosvjetu, kulturu i sport već je imenovao središnju komisiju za provedbu natjecanja.

Stalni apeli organizacije Crvenog križa i Službe za transfuziju o kroničnom nedostatku krvlji u Šibenskoj op-

ČLANCI - KOMENTARI - OSVRTI

SKUPŠTINA ULJARSKE
ZADRUGE MURTER

ULJARA BIVŠIM VLASNICIMA

U Murteru je u nedjelju održana skupština zadruge Uljarske zadruge Murter kojoj je prisustvovao stotinjak mještana. Upravitelj uljare Drađa Skračić obavijestio je prisutne o postupku registracije zadruge koja je upisana u sudski registar u studenome 1993., a sada je prema novom Zakonu o zadrgama u tijeku pregradičija zadruge kod Trgovačkog suda u Splitu. Podsjetio je zatim na spor vezan uz povratak imovine zadruge Uljarske zadruge, osnovane 1911. godine, odnosno njihovih nasljednika, a to su zapravo svi Murterani. Uljarska je zadruga prestala s radom silom zakona 1948. godine, ali pravno nikad nije prestala postojati. Rad zadruge obnovljen je 1993. godine kako bi se stvorili organizacijski okvir u kojima se može, na načelima dobrovoljnosti i uzajamne pomoći, poslovati u obiteljskim

gospodarstvima te da se zadružna dobra i zadružna imovina vrati u ruke zadruge. To se odnosi i na zgradu biće uljare koja prema novom zakonu o zadrgama treba pripasti bivšim zadrgarima, odnosno njihovim pravnim sljedbenicima na temelju dokumentiranog zahtjeva.

U raspravi o programu rada i djelovanja Uljarske zadruge Murter rečeno je da će se u djelokrugu rada zadruge naći sve djelatnosti kojima se bave mještani Murtera, počevši od maslinarstva i ribarstva do trgovine i turizma. Zadrgari će upravo preko zadruge moći legalizirati sve svoje djelatnosti.

Unatoč veliku broju nazočnih, izostala je značajnija rasprava pa je skup završen upisom novih članova u Novoj viknici, a članski ulog iznosi je 370 kuna ili 10 i maslinova ulja. Josip PAPEŠA

IZ GRADSKE
KNJIŽNICE

OKREĆU LI SE ŠIBENČANI BIBLIJI?

Gradani Šibenika unatoč teškim vremenima još uvijek su prilično zainteresirani za lijepo, lagano štivo. Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ premda nešto slabije opremljena znanstvenom literaturom bližežnici začinjava porast svojih čitatelja. U posljednje vrijeme saznali smo iz Gradske knjižnice, Šibenčani sve više traže kršćansku te hrvatsku povjesnu literaturu koja se do sada u glavnom kradom čitaju. Od kršćanske literature najčešće se čita Biblija i gotovo sva djela vezana za kršćanski moral, a od povjesne literaturu čitateljima su najomiljeniji Mačkovi „Memoari“, Pulicevi „Sinovi orjune“ i „Jazovka“ grupe hrvatskih autora. Od hrvatskih pisaca najtraženiji su romani Ivana Aralice, a u posljednje vrijeme primat preuzimaju sve više romanii vašeg sugrađanina Vinka Nikolića. Starici čitatelji uglavnom su orientirani na špijunske trileri, kriminalne i ljubavne romane Collinsove, Robbinsova i Shaldona. Djeca se tako lako na odricu svojih ljubimaca jer osim obvezatne školske lektire oni u slobodno vrijeme čitaju djela svojih omiljenih pisaca među koje se ubrajaju Kušan i Lovrak, dok kod starijih tinejdžera primat preuzima literatura iz biblioteke „Hit Junior“ iz serije o petorici nerazdvojnih prijatelja s obiljem uzbudljivih i zanimljivih avantura i dogodostina.

S.B.

IZ ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

NEZAPOSLENE ŠTO PRIJE ZAPOSЛИTI

Čak 7573 nezaposlene osobe, uključujući i prognanike iz Dmila i okoline, evidentirane su na području Šibenske županije. Na gradskom području Šibenika do sada je nazaposleno šest tisuća osoba. Za razliku od prošlog mjeseca, a sarmi tim i prošle godine broj nezaposlenih osoba povećao se za čak 1,5 posto pa time naš grad, premda je to našim sugrađanima odavno već poznato ne drži baš zavidnu poziciju republičkog prosjeka osoba bez posla. U Sektoru zavoda za praćenje

i analizu saznali smo da polovicu nezaposlenih osoba na području naše županije čine žene, a njihov se broj, na žalost, iz mjeseca u mjesec sve više povećava. Kroz prošlu godinu zabilježen je drastičan porast nezaposlenih niskokvalificiranih radnika, polukvalificiranih, KV i VKV radnika. Kako sada stvari stoje, u svim privrednim i gospodarskim granama Županije Šibenske za sada nema, a niti će biti skoro potražnje za ženskom radnom snagom, izuzevši možda „Reviju“ i „Poliplast“. Najveća potražnja, kako su nam kazali u Zavodu za zapošljavanje jest za radnicima više, odnosno visoke stručne spreme. U ove četiri teške ratne godine kao nikada do sada, velik broj mlađih osoba nakon završenog srednjeg obrazovanja, a zborog nemogućnosti odslaska na studij traži kakav-takav posao. Ista je situacija i s ljudima koji su završili studij te se sve više mlađih školovanih hrvatskih umova okreće inozemstvu posebice Novom Zelandu koji će ako se nastavi ovakvi iseljavanje vrlo brzo postati „hrvatski otok“. S obzirom na činjenicu da je prošlogodišnjom akcijom „Oluja“ oslobođen velik dio naših okupiranih teritorija, postoji i realne šanse da se na oslobođena područja vrati oni ljudi koji tim područjima pripadaju i tako malo pravi katastrofalno loša situacija bar što se tiče zaposlenosti na području naše županije. Za sada još uvijek na području Županije nema potrebe za novim radnim mjestima, a kada će biti nije poznato. Jedno je sasvim sigurno, nezaposlene treba što prije zaposlit i pružiti mogućnost mlađim školovanim svijetu da ostane u svom gradu kako bi mu pomogao prvenstveno svojim znanjem.

S.B.

Djelatnici Telekomunikacijskog centra Šibenik postavili su 11 telefonskih govornica u autokampovima Solarije i Primočten gdje su smješteni pripadnici njemačkog bataljona IFOR-e. U tijeku je i postavljanje posebnih telefonskih kablova koji će omogućavati izravnu vezu s Njemačkom, kako se ne bi opterećivale postojeće telefonske veze.

• • •

Od 1. veljače ove godine prehrana djece u dmljškom vrtiću, čiji su roditelji nezaposleni, financirat će se iz proračuna Grada Dmila, zaključak je sjednice Gradskog poglavarstva Dmila. Uz to, 142 domobranških pukovnji odobrili su pomoći od 4 tisuće kuna, a dmljški će planirati za popravak ceste do planinarskog doma na Promini dobiti 1500 kuna. Poglavarstvo Grada odobrilo je i isplatu od 10 tisuća kuna za popravak klupskih objekata nogometnog kluba „Rudar“ iz Svetišća. Zahtjev komunalnog poduzeća RAD, o sufinansiranju obnove njihove upravne zgrade prosljediti će se Županijskom poglavarstvu.

• • •

Komunalno poduzeće RAD podlje-

**NA OSLOBOĐENOM
DRNIŠKOM
PODRIĆU**

Nezamjenjiva je uloga koju imaju zdravstveni objekti u zadovoljavanju potreba pučanstva. Stoga, jedan od preduvjeta povratak civilnoga pučanstva na oslobođeno drniško područje, jest funkciranje zdravstvenog sustava, odnosno pružanje zdravstvene zaštite. Odmah po oslobođenju počela je s radom primarna zdravstvena zaštita u Domu zdravlja u Drnišu čiji kontinuitet rada nije prekinut ni za vrijeme ratnih djelovanja. Povratkom u Drniš, službe primarne zdravstvene zaštite uselile su se u svoje stare prostore koje su četvrtički „lekari“ za vrijeme četverogodišnje „vladavine“ doslovice devastirali. Oslobođeno drniško područje polako se ali sigurno vraća životu. O tijeku radova na normalizaciji zdravstva, stanju zdravstvenih objekata na oslobođenom drniškom području te mjerama potrebima za njihovo oživljavanje, ravnateljica Doma zdravlja, dr. MANDA GOJČETA, ističe:

— Nastojali smo odmah nakon oslobođenja uspostaviti službe primarne zdravstvene zaštite pučanstva koje smo zatekli na oslobođenom području, kao i osigurati kvalitetnu zdravstvenu zaštitu za prognanike povratnike koji se svakim danom sve više vraćaju svojim kućama. Tako, u zgradi Doma

ZDRAVSTVO ČEKA DONATORE

zdravstva u Drnišu i Oklaju rade timovi opće medicine permanentno kao i ambulanta u Klijacima koja je funkcionalna i prije. Ukupan rad tj. organizaciju zdravstva na drniškom području diktiraće će intenzitet povratka prognanika. No, kako se prognanici još uvek nisu vratili, dr. GOJČETA naglašava kako liječnički timovi pružaju zdravstvenu zaštitu prognanicima smještenima u hotelu „Solaris“ u Šibeniku te hotelu „Medena“ u Trogiru. Tim opće medicine u Oklaju radi u privatnoj kući, jer objekt ambulante je devastiran i uništen a očekuje se sanacija na osnovi dogovora s Ministarstvom za razvitak i obnovu. Devastacije i uništenja nisu bili pošteni ni ostali objekti zdravstvene zaštite. Tako je npr. ambulanta u Siveriću srušena pa timovi liječnika iz Drniša obilaze pučanstvo i pružaju zdravstvenu zaštitu. Ambulanta na Miljevcima radi u stambenoj zgradi a izgradnja nove ambulante je u tijeku i radovi se odvijaju po planu. Područna ambulanta u Klijacima ovih će dana preseleti u jedan stan u vlasništvu zgrade ambulante. Očekuje se pomoći u obnovi i ambulante u Unešiću gdje je većim dijelom kontinuitet rada službi Doma zdravlja odvijao za vrijeme ratnih djelovanja. Budući model zdravstva na

drniškom području ovisit će o realnoj situaciji i potrebama, a s tim u vezi počevat će se i broj ekipa na terenu. Imajući u vidu zatećeno stanje nakon povratak na oslobođeno područje, velik problem u organizaciji i funkciranju zdravstva predstavlja sanacija zdravstvenih prostora i nedostatak opreme.

— Naime, ističe dr. GOJČETA, područne ambulante su većim dijelom oštećene, opljačkane ili razrušene. Komisija za procjenu ratnih šteta napravila je očevit te utvrdila okvirnu štetu. No, do danas nismo dobili niti jednu kunu kako bismo mogli koliko-toliko sanirati neke od zdravstvenih objekata. Osim toga, mnogo opreme nedostaje kako bi se pružila kvalitetna zdravstvena zaštitu, ali očekivati je da bismo mogli nešto priskrbiti uz pomoći donatora.

I početak rada stomatološke službe bio je uvjetovan nedostatkom potrebne opreme. Ali, kako naglašava dr. GOJČETA, problem stomatološke službe za potrebe pučanstva rješili smo dijelom nabavljenom Zubnom tehnikom iz donacije u vrijednosti od 25.000 DEM.

Da bi se uopće moglo početi raditi u prostorijama zgrade Doma zdravlja nakon povratka, bilo je neophodno iz-

vršiti određene sanacijske zahvate. Izvršeni su sanacijski zahvati na krovnoj konstrukciji, elektro i vodovodnoj mreži, bojanje unutarnjih prostora. Za te namjene utrošeno je oko 180.000 kuna iz vlastitih sredstava koja su osigurana štednjom i odgovarajućom racionalizacijom poslovanja. Bitno je istaknuti da se najvažnije u pogledu pružanja zdravstvene zaštite pučanstvu uradi, da rade timovi opće medicine, a uskoro počinje s radom i stomatološka služba.

U organizaciji zdravstva na oslobođenom drniškom području treba istaknuti i pomoći Ministarstva zdravstva i Zavoda za zdravstveno osiguranje koji su pri pomognuli oko saniranja centralnog grijača, dodjeljeno je i jedno sanitetsko vozilo a ima i naznaku da se ispunji obećanje o refundaciji sredstava koje smo utrošili za sanaciju, naglašava dr. GOJČETA.

Unatoč brojnim problemima s kojima se susreću, tako zatećenim zdravstvenim objektima, djelatnici drniškoga Doma zdravlja ponovo udahnuju život pripremajući se da na najvišoj mogućoj razini osiguraju primarnu zdravstvenu zaštitu prognanicima — povratnicima. Za devastirane zdravstvene stanice mnogi dobročinitelji obećali su

i dostavili pomoći. Kako naglašava dr. GOJČETA, u ovom trenutku drniškom zdravstvu nedostaje svega, a ponajviše opreme, te sa zahvalnošću očekujemo nove donacije. Osim toga, nedostaju nam vozila za patronaže ekipa jer u ovom trenutku imamo 4 lječnička tima. Što se pak tiče djelatnika zaposlenih u Domu zdravlja, naglašava da je sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje dogovoren za 13 timova opće medicine te 5 timova za stomatološku službu. Do sada su sva mjestra popunjena i u ovom trenutku potrebe kadrova zadovoljavaju potrebe pučanstva. Osim toga, bitno je istaknuti i određene profile djelatnika koji se u ovom trenutku ne uklapaju u primarnu zdravstvenu zaštitu, kao npr. ortodont, fizioterapeut, rtg tehničar, služba medicine rada i dr. No, o tome smo na vrijeme informirali Ministarstvo zdravstva i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, pa uskoro očekujemo njihove naputke.

No unatoč svim problemima s kojima se svakodnevno susrećemo, činjenica je da je zdravstveni sustav na drniškom području još uvek u fazi formiranja i dogradnje tj. obnove, a ne možemo a da ne istaknemo zadovoljstvo dosad učinjenim. Vinko BULAT

ZAŠTO JE ROGOZNICANIMA VODA DOŠLA DO GRLA?

ZAMJENOM CIJEVI NA MOSTU-NASIPU RIJEŠILA BI SE VODOOPSKRBA ROGOZNICE

Po rječima direktora »Vodovoda« I. Plenčića, područje Općine Primošten, s posebnim naglaskom na Rogoznicu, ima najgorje rješenje vodoopskrbe na području Šibenske županije. Poboljšanje vodoopskrbe u Općini Primošten kao crvena nit provlači se zadnje dvije godine na gotovo svim sjednicama Poglavarstva. Donecene su mnoge odluke, međutim, do sada je realizirano dodatnih 30 litara vode u sekundi i to pred turističku sezonu 1995. U ovim zimskim danima upravo taj pojaćani pritisak, na koji se dugo čekalo, uzrok je nevolja Rogoznicana i to onih koji žive na Otoku i žitelja Ražnja. U siječnju ove godine 11 dana zaredom, bili su bez vode, iako je služba održavanja JKPD »Vodovod«-otklanjala kvarove svakodnevno na cijevi koja prolazi kroz rogoznički most-nasip. Za tu spornu cijev teško se može kazati da je cijev, jer zbog čestog pucanja na njoj su same spojke, a na mostu rupa do rupe, stoga je svaki novi kvar teže otkloniti.

Ta je cijev problem u vodoopskrbi Rogoznice već niz godina s tim što je zadnje dvije godine stanje postalo neizdrživo.

Česte su optužbe današnjeg, a i prošlog vodstva JKPD-a »Vodovod«- kako je greška napravljena već kod projekta vodovodne mreže, te da su izdeleni radovi bili nekvalitetni, a spomenuto javno poduzeće tada je pod političkim pritiskom moralo preuzeti loše rješenje rogozničku vodovodnu mrežu.

Međutim ostaje činjenica da su Rogozničani vodovodnu mrežu finan-

cirali samodoprinosom (kao i struju, poštu itd), te da su dali onoliko novca koliko se od njih tražilo. Izgrađeni su objekti poklonili državi, odnosno »Vodovodu«, koji njime gospodari 14 godina. Za toliko vrijeme, kažu Rogozničani, mogla se promijeniti jedna cijev od 300 metara. Poglavarstvo je odlučilo, još krajem 1994. da spornu cijev na mostu promjeni od 1. svibnja 1995. god., a investitor je trebao biti marina »Frapa«, na temelju komunal-

nih obveza spram Općine Primošten. Po rječima tehničkog direktora »Vodovoda« Ante Grubelića, »Vodovod« je bio spremna na svoj trošak izvršiti mnoštvo.

Kada je već »voda« došla do grla 17. siječnja ove godine održan je sastanak odgovornih ljudi Općine Primošten i »Vodovoda«. Načelnik općine Josip Perkov je poslije izjavio: — Dogovor je postignut. Ide se hitno na izmjenu cijevi kroz most. Nabavu cijevi financirat će marina »Frapa«, investitor iskopa bit će Općina, a montaže JKPD »Vodovod«. Zahvat će biti realiziran za 7-10 dana. U tom roku rješiti će se problem vodoopskrbe primostenkog naselja Rupe.

U srijedu 24. siječnja nisu počeli nikakvi radovi. Upitali smo direktora

»Vodovoda« Ivicu Plenčiću hoće li radovi krenuti. — Načelnik općine Primošten Josip Perkov preuzeo je obvezu da s marinom »Frapa«, odnosno njenim vlasnikom Franom Pašalićem rješi pitanje cijevi, čije je financiranje marina »Frapa« uzela na sebe. Činjenica je, da je u ovom trenutku to jedino sporno. Upravo marina »Frapa« odgovarači i traži da se ugradи manji profil cijevi od onog koji su predviđeni stručnjaci »Vodovoda«, a to je profil 400. Pašalić inzistira na profilu 300-350, jer mu je netko savjetovao kako će veći profil njemu smanjiti dotok vode u marinu. Međutim, kada se zaokruži kompletni projekt vodoopskrbe područja općine svi će imati dovoljno vode. U »Vodovodu« dobre volje ima, radove ćemo početi pod

uvjetom ako dobijemo pismeno obećanje od marine »Frapa« i Primoštena o financiranju cijevi i iskopa. Može se pričekati još nekoliko dana, a ako se za to vrijeme ništa ne definira potrebno je savzati hitan sastanak s čelnicom Općine Primošten kako bi se točno znalo na čemu smo, i koje korake moramo dalje poduzeti — kazao je Plenčić.

Teško je shvatiti da vodoopskrba Rogoznice — Otok i Ražnja ovisi o marini »Frapa«, tim više što bi tom objektu visokog nautičkog turizma trebalo biti u interesu dobra opskrbljenošć Rogoznice vodom, pogotovo kada se zna da je smješten u najlepšoj rogozničkoj uvali.

Vedrana STOČIĆ

U PIROVCU ODRŽANA PREZENTACIJA KNJIGE »DROGA – STOP«

NARKOMANIJА JE PROBLEM SVIH NAS

Prezentaciju knjige »Droga-stop« koja iznosi probleme raširenosti droge na našem području predstavili su: prošle subote u Pirovcu dvojica njenih autora, mr. Zlatko Milišić i mr. Vladimir Takšić. Knjiga je nastala rečeno je na predavanju, na temelju istraživanja problema ovisnosti mladih ljudi u općini Tisno kojih naročito u posljednje vrijeme ima previše. Ugodno i sretno djetinjstvo jamstvo je djetetova pravilnog razvoja i neposezanja za drogom. Obiteljski dom u kojem roditelji ne posvećuju dostatno vremena, u kojem su napete i konfliktnye situacije svakodnevica, u kojima su nedefinirani odnosi između oca i majke, po mišljenju znanstvenika prva je postaja na kojoj djeteti kupi razloge za nasilnički odnos. Sredina u kojoj djeteti stazu u zrelu osobu, djetetu daje duhovnu ravnotežu, socijalnu sigurnost i prijateljski osjećaj. Iz tog razloga društvo je neizbjegno odgovorno za dostupnost droge i interes koji se nameće za uzimanje droge, kao i za poboljšanje programa sprečavanja ulaska u pakleni krug droge i program ranog prepoz-

navanja droge u obitelji. Velika je uloga države na radnjama reduciranja ponude droge na tržištu, ogromna je uloga i medija da upoznaju mlade s tim što ih čeka na putu droge. Ovisnost je ne samo zdravstveni problem, pravni i socijalni problem, već i na poseban način i duhovni. Ovisnost je, a s tom činjenicom složili su se svi nazočni, moralno zlo, duhovna zarobljenost, to je bolest duha, savesti i zato medicina ne može u potpunosti izlječiti ovisnika. Medicina može pomoći na taj način da ga izvuče iz fizičke križe, može s njim razgovarati, ali osloboditi ga u duhu u savjeti, to liječnik ipak ne može. Duh i savjest po mišljenju autora su područje vjere i zato se u ovom problemu angažira i Crkva. Crkva je bar za sada i još uvek jedina ustanova u koju prije svega i prvenstveno imaju povjerenja mladi ljudi koji su već duboko zagazili u porok zvan droga. Narkomanija je na području Šibenske županije, a naročito u njenom zapadnom dijelu, u zadnje vrijeme postala vrlo složen socijalni, kulturološki, pravni, zdravstveni i vjerski pro-

blem koji treba liječiti i izlječiti. Iluzorno je očekivati da će se problem rješiti ili okončati sam od sebe, kao što je isto tako iluzorno očekivati da se taj problem može dokinuti različitim interdisciplinarnim mjerama, makar se može umanjiti odnosno ublažiti. U svemu tome ključnu ulogu ima obitelj, posebno roditelji bei čijeg učešća i suradnje u liječenju ovisnosti nema niti govor o bilo kakvom uspjehu. Ukoliko se ova pošast ne sprječi, a ona je u tendenciji porasta a ne opadanja, upozorili su na skupu znanstvenici, kroz samo dvije do tri godine u Hrvatskoj se može očekivati porast od čak 450 posto osoba koji će biti na žalost teški ovisnici o narkoticima. Danas Hrvatska ima 130 tisuća narkomanova, što je ne svrstava u vodeće zemlje čiji je broj ovisnika zanemarivo. Na kraju sastanka zaključeno je da je narkomanija problem svih nas koji treba sprječiti ukoliko želimo u budućnosti imati normalnu i zdravu naciju.

S. BOJIĆ

**ŠTO DONOSE VELIKE
INVESTICIJE U PROMETNICE**

AUTOCESTA UZBURKANA I OPASNA R

Pripreme za gradnju Jadranske autoceste (JAC) počele su krajem 1988. godine. Geodetska uprava Hrvatske i RS za ceste predložili su tada izvršnom vijeću Sabora da razmotri potrebu izrade osnovne državne karte za područje kroz koje prolazi trasa autoceste i u tu svrhu osigura dio sredstava. Među četmaest općina, naša se i općina Šibenik. Ovakva karta potrebna je za svaki opsežniji planerski ili projektantski zadatak. Ona može poslužiti za prostorne planove posebne namjene, GUP, planove uređenja manjeg naselja, planove vodoprivrede, istraživanje nafta i njenih derivata te za druge zahvate u prostoru.

Za područje općine Šibenik, a u okviru osnovne državne karte u omjeru 1:5000, trebalo je izraditi 23 liste. Cijena rada iznosila je 1.474.000.000 dinara, ali općina ugovor nije nikad potpisala, niti je platila taj iznos. Te troškove pokrila je sama država. Izvršno vijeće je u prosincu 1989. osnovalo Radnu grupu za praćenje izgradnje Jadranske autoceste na šibenskom teritoriju. Prva je sjednica održana u veljači 1990. godine na kojoj su bili nazočni predstavnici Instituta prometnih znanosti i Građevinskog instituta iz Splita. Predstavnici tih dvaju instituta ponudili su Šibeniku šest varijanti trase autoceste (2 -karinske-, 2 -crvene- i 2 -plave-). Grupa je zauzela stajalište da varijante -karinske- i -plave- otpadnu iz daljnog razmatranja. (Razlozi tomu su što je sjeverna -karinska- zaštićena kroz prostor NP Krka, a za južnu -karinsku- se ne zna stajalište Zadra, Biogradra, Obrovca i Benkovca. Objekti -plave- varijante su preblizu mora i nepovoljno smješteni u prostoru.) Čini mi se da bi se teško moglo dati kakve zamjernice na ocjenu i procjenu trase autoceste kroz teritorij (onda) općine Šibenik i stavove Radne grupe. Trasa obje -crvene- varijante iz općine Benkovac na šibenski teritorij (sada Općine Vodice) ulazi između Čiste Veline i Civcara do prijelaza rijeke Krke, oko 300 m nizvodno od Skradina. Prijelazom rijeke Krke, do Perkovića, -crvena- varijanta ima dve trase autoceste i Radna grupa je prepustila opredjeljenje za jednu od njih, zavisno od prostornih, prometnih i gospodarskih planova razvoja – Izvršnom vijeću općine (prilog 1).

Rasprave i opredjeljenja u Šibeniku po uspostavi više stranačja

U Šibeniku još nije bila akceptirana ni jedna od dviju -crvenih- trasa, a u Ministarstvu prometa i veza je u svibnju 1991. godine održan sastanak

nak o temi – utvrđivanje smjera autoceste od Zagreba do Dalmacije. Na taj sastanak nisu bili pozvani predstavnici Šibenika (već Dubrovnika, Splita i Zadra)?! Tu se raspravljalo o osnivanju četiri dioničkih društava (za dionice: Karlovac–Plitvice, Plitvice–Zadar, Plitvice–Knin–Split i Split–Šibenik–Zadar). Šibenik, kroz čiji prostor prolazi 46 km autoceste, zaobiđen je, a tu se ne predviđa ni osnivanje sjedišta dioničarskog društva za izgradnju autoceste. Na jednom kasnijem sastanku u Splitu, tih dana, Šibenčani izražavaju svoje negodovanje o odlukama o dioničarskim društvinama (koje su dostavljene predsjednicima RH, Vlade i Sabora). Tada je preinčena odluka o osnivanju dioničarskog društva za trasu Split–Zadar, tako da će nositelji organiziranja dioničarskog društva biti grad Split zajedno sa Šibenikom. Na tu problematiku, krajem svibnja 1991. godine, u Šibeniku je organizan sastanak čelnika općine, predstavnika gospodarskog života i banaka. Tu se inicira na osnivanju dioničarskog društva za trasu Zadar–Šibenik–Split sa sjedištem u Šibeniku. Pored toga, Šibenčani ne vide nikakvi rezon u gradnji dviju paralelnih autocesta od Plitvice do Splita (232,4 km), pored one Plitvice–Labinac–Sv. Rok–Zadar–Šibenik–Split (310 km). -Splitski- smjer bi skratio duljinu prometnice od Zagreba do Splita oko 40 km (ili 20 minuta vožnje). Tko bi bio u stanju financirati ovaku dvije skupe, paralele autoceste? Samo jedan kilometar autoceste stoji oko pet milijuna američkih dolara. Zaključci sa sastanka dostavljeni su onim istim tijelima kojima su dostavljeni zaključci sa sastanku u Ministarstvu prometa i veza. Po istoj temi, u lipnju 1991. godine u Zadru se sastao čelnici općine s predstvincima Šibenika. Tu je izražena solidarnost tih dvaju dalmatinskih gradova, da ne postoji prometno, gospodarsko, upravno ni drugstveno opravdavanje za gradnju (paralelnu) ceste od Plitvice do Perkovića i Splita, pored ličke trase. Početkom 1992. godine za dionicu autoceste, od čvorista Šibenik do čvorista Prgomet počeo se raditi idejni projekt i elaborat za dobivanje uvjeta uređenja prostora.

Za ovaj potez izrađena je geodetska podloga u mjerilu 1:1000 za potrebe izrade idejnog i izvedbenog projekta. Za utvrđivanje uvjeta uređenja prostora neophodno je bilo obaviti izmjene i usklajivanje koridora Jadranske autoceste i prostornim planom općine Šibenik (kao i Trogira, Kaštela, Solina i Splita). Prostorni plan općine Šibenik, koji je u to vrijeme bio u nacrtu, sadržavao je južnu trasu -crvene- varijante, a prostorni plan Hrvatske sjeverne

trase. Sjeverna trasa ide od mosta Krka, prelazi M-11/12, iznad naselje Čogelja, drži se sjevernih obronaka Trtar, prolazi kroz područje Danilo Kraljica, spušta se prema Sitnu Gornjem i prelazi željeznički prugu i regionalnu cestu, obilazi cijelo polje držeći se obronaka i obilazeći naselje Skripica sjeverno, zatim se na nazućem dijelu prelazi viaduktom polje da bi došla na sjeverne obronke uz polje. Južna trasa prolazi od mosta Krka (novi most) prema jugu, preko Duboke drage, na južne obronke Trtar iznad naselja Dulibići, prolazi oko 2 km južno od Crnog brda, pa između naselja Čelića i Crijena probija se uz naseljeno polje Sitno Donje, prelazi željeznički prugu i regionalnu cestu, presjeca uzdužno po sredini polje da bi se kod Sitne Gornje spojila sa sjevernom trasom. U Zavodu za gospodarenje gradom – Split (kojemu je povjereno vođenje poslova za pripremu prostorno planске dokumentacije – studije o utjecaju objekta na okolinu) održan je sastanak s predstvincima Šibenika u travnju 1992. Razmatrane su dvije -crvene- varijante, a usvojena je sjeverna uz suglasnost predstavnika šibenske općine. Kako je Generalnim urbanističkim planom predviđena južna varijanta, trebalo ga je uskladiti s idejnim rješenjem Jadranske autoceste.

Kao što vidimo, u tom razdoblju imala dosta sjednica, rasprava i odluka o trasi autoceste kroz teritorij općine Šibenik (sada Grada Šibenika, Općine Vodice i Općine Skradin). Tu se nije stalo s predloženim koridorom autoceste. Javno poduzeće -Hrvatske ceste- u svibnju 1992. godine traži mišljenje SO Šibenik o predloženim trasama Jadranske autoceste. Na to je Izvršno vijeće iznijelo slijedeći stav: -Ukoliko se uspostavi od strane struke da postoje razlozi koji -sjevernu- varijantu stavlju u povoljniji položaj, spremni smo se saglasiti s izmjenama planinskog dokumenta (GUP-a) uz pretpostavku da preuzmete sve obvezne koje bi proizašle iz izmjene tih dokumenta-. Ovakav stav Izvršnog vijeća bio je logičan. Ono nije našlo potrebu za kontriranjem s predloženom varijantom. Suprotno stajalište produljilo bi rad na preinakanju izrađenog koncepta i proizvelo nove troškove za autora idejnog projekta i za Općinu. Uvidjevši da Šibenik čekaju veliki poslovi oko gradnje autoceste na ovom teritoriju, Izvršno vijeće je početkom 1993. godine imenovalo (novu) Radnu grupu za praćenje projekta Jadranske autoceste kroz područje Županije. Grupa je imala dvije sjednice i jednom je djelomično obišla dvije -crvene- trase. Istekom mandata posljednjeg izvršnog vijeća, ugasio se je rad ove Radne grupe, a koliko nam je poznato, za ove poslove nije odobreno neko drugo tijelo. Dok se između Zadra i Splita vode -žestoke- rasprave oko trase autoceste iz Zagreba prema Dalmaciji, Šibenska županija u zadnje vrijeme stoji po strani tih zbivanja. Ne djeleju to nimalo optimistički.

Što autocesta donosi ovom kraju

Grad Šibenik se na JAC spaja novom prilaznom cestom od Gulina (Tromilja) do Jadranske magistrale na Ražinama u duljini 10,2 kilometara. Dakle, za to ne bi mogla poslužiti magistralna cesta MC-1/2 Knin–Šibenik. Kao što se primjećuje, čvorista JAC za Šibenik i Drušlji nalazi se sjeverno od brda Trtar, a južno od naselja Čogelji. Prilazna cesta od JAC do Šibenika išla bi tunelom kroz Kamenar. Pored toga čvorista, studija planira i čvorista Perković, a -realizirat će se kad se definira trasa autoceste Karlovac–Plitvice–Split-. Radna grupa se nije suglasila s ovakvim prejudiciranjem izgradnje te autoceste na navedenoj relaciji (iz razloga koje smo naprijed istakli). JAC ima čvorista prema Pirovcu, jugoistočno od Ladevaca. Uz autocestu postoje četiri tipa pratećih uslužnih objekata (PUO). Tip A se nalazi na razmaku 80-100 kilometara, tip B u razmaku 40-50 kilometara, tip C u razmaku 20-25 kilometara i tip D u razmaku 10-15 kilometara. Najveću razinu uslužnosti pruža PUO pod A. U Šibenskoj županiji planiraju se dva tipa PUO s obje

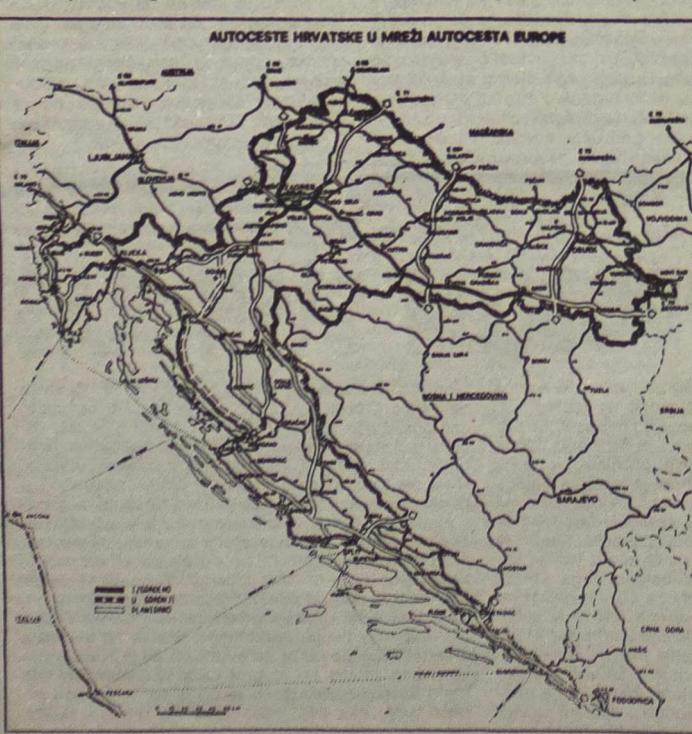
PRILOG 1

strane trase autoceste i to, tipa C i tipa D. Kasnije dopunom projekta, predviđa se jedan PUO na prostoru od granice Općine Benkovac i rijeke Krke (Općine Skradin). Bilo je mišljenje da bi taj PUO bio najprikladniji u Blaćima. Objekt se planira u mjestu Particele, oko 10 kilometara od čvorista na Tromilji prema Perkoviću. Tu bi se izgradile benzinska stanica, parkiralište i manji kafe restoran ili kiosk za prodaju jela, pića i manje trgovske usluge, te sanitarije, u ukupnoj površini 5,0 hektara. PUO kategorije D bio bi u mjestu Sitno, oko 12 kilometara istočnije od prvog objekta. On bi imao ovakvi sadržaj usluga: parkiralište, malu sanitarnu grupu s pitkom vodom te klupe i stolove na otvorenom. Na sastancima mjerodavnih tijela, Radna grupa se je zalagala za veću razinu usluga (A i B) na prostoru Šibenske županije (gdje spadaju – moteli, restorani i benzinska stanica, sanitarije, kafe i parkiralište).

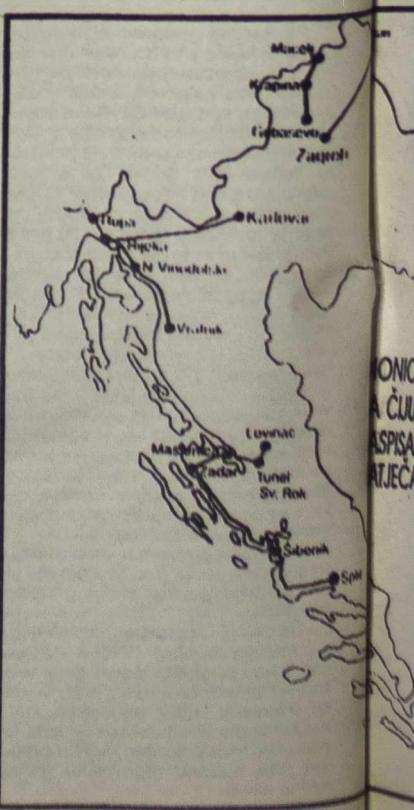
Gospodarski učinci autoceste

Gradnja autoceste zahtijeva najveću investicijsku ulaganja u državi. Tome prethode opsežna istraživanja prometnih potreba, na principu -troškovi – dobit- (cost-benefit). U gradnji tih prometica na bi trebalo ulaziti prije nego se ostvari narodni dohodak po stanovniku u iznosu od 1.000 američkih dolara, jedan automobil na 1,5 do 12,5 stanovnika i preko 85 posto modernizirane (asfaltirane) postojeće cestovne mreže. Ako bismo pošli od tih kriterija, onda naša država ispunjava takve parametre (prilog 2).

Gradnja 46 kilometara autoceste u Šibenskoj županiji predstavlja bi najveću investiciju u povijesti ovog prostora. Njena cijena stajalo bi oko 230 milijuna američkih dolara. K tomu treba pridodati PUO i prilaznu cestu (10,2 km) od Tromilje do sjedišta Županije. Gradnja tih objekata u svijetu je stvorila poseban vid aktivnosti – autocestovnu ekonomiju i poseban vid turizma. Čitave obitelji kreću automobilima odnosno autocestom na godišnje odmore, o državnim i crvenim blagdan-

PRILOG 2

PRILOG 3

A JE JEKA

**NAGOVJEŠTAVA
LI RUŠENJE
APARTMANSKIH
GRAĐEVINA
U PIROVCU
KONAČAN
OBRAČUN
S BESPRAVNOM
IZGRADNJOM
UOPĆE?**

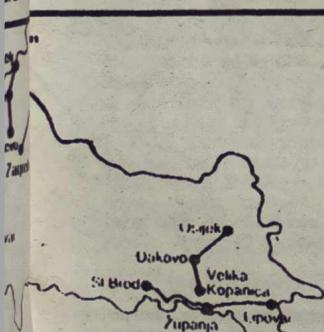
Dok Murterani Hefner nisu htjeli prodati ni pedalj zemlje, Pirovčani su to radili šakom i kapom

djelatnosti i nepredvidive djelatnosti nalaze svoju budućnost u ovoj radioznoj prometnici.

Kako najbrže doći do sagrađene autoceste

O gradnji autoceste u Hrvatskoj, sebno o autocesti Zagreb — Dalmacija, dijelu JAC vode se različite i dosta protstavljene rasprave. Autocesta je zemaljski koji svatko traži i hoće. Od iluzija moramo stati na crnu liniju i razborito misliti, možemo li, i kada od Zagreba do Dalmacije pridružiti jednu jedinu (a ne tu?) autocestu. Te godine, ukoliko se ostvari 30 posto kapaciteta autoceste (80.000 tona vozila dnevno u oba smjera) bit će to malo zadovoljnje. Autocesta se di i planira za potrebe narednih 50 godina, a trasa ostaje gotovo trajno način na kojem je građevini položene. Češćani moraju ustrajati u stavu, koji zauzeli 1991. godine, a to je trasa autoceste Karlovac — Plitvice — Lovište — Sv. Roko — Maslenica — Zadar — Šibenik — Split ... Država ovaj hvat ne može ostvariti vlastitim sredstvima, s obzirom na ratna razaračka kolapsa gospodarstva i socijalne zgrade. Bez obzira na zaobilaznje rata u prometnim planovima Evropske unije, ipak će se (moći) naći zemni koncesionari i kreditori. U toj je udio države nezaobilazan. Sada sužavaju trase autoceste za Dalmaciju (prilog 3).

Dimenzije autoceste od Zagreba do Šibenika približno izgledaju ovako: a) dužina: od Karlovcu + 45 kilometara, do Plitvica + 61 kilometar, do Šibeniku + 98 kilometara, do Šibenika + 100 kilometara ili ukupno 284 kilometra. Trasa autoceste sastoji se od 4 paralelnih traka po 3,50 m, četiri rubne trake po 0,35 m, dva bankina po 2,00 m, a zaustavna traka po 2,50 m, razdjelni pojasa od 3,00 m, dva cestovna pasa po 2,00 m i dva zaštitna pojasa čelične mreže po 5,00 m ili ukupno 20. Debljina trupa autoceste približno izgleda: asfaltbeton — 5 cm, betonski sloj — binder 5 cm, bitumenizirani inak 14 cm, cementna stabilizacija 20 cm i tampon od šljunka 25 cm; ukupno 59 cm. Sve to skupa zahtijeva romne količine asfalta, kamena, tunika, različitih granulacija, betona, jaza, plastike i drugih materijala. Sa Šibenikom i Dalmacijom nema takve kanalizacije koja bi, bez pomoći izvadnog obaviti tako zamašan posao. Autocesta je kao uzburkana, opasna kuka, koja stalno teče, bez prestanka.

DIONICE AUTOCESTA
ČLUJ JE GRADNJU
SPISAN MEĐUNARODNI
TIJECAJ

Mosi
Rijeka Dubrovačka

Dogodilo se ono što su Pirovčani prijezikvali već skoro 10 godina a što se mnogima ipak učinilo drastičnim rješenjem koje će teško biti ostvariti — počelo je rušenje bespravnih izgrađenih apartmanskih građevina u Pirovcu, poznatih kao Hefnerovi apartmani. Republička građevinska inspekcija još je prije nekoliko mjeseci izdala rješenje za rušenje 16 od ukupno 36 apartman-

KUPCI SU BILI UPPOZORENI U ŠTO SE UPUSTAJU

J. Hefner

skih građevina, a Ured za prostorno planiranje Županije Šibenske od toga je izdao devet izvršnih naloga i to za rušenje tri temelja i šest apartmanskih zgrada, među njima dio dovršenih i dio nedovršenih. Rušenje je počelo prošlog tjedna tih, bez prethodnih najava, gotovo u tajnosti. No ipak riječ je o vidljivom događaju koji je u svakom slučaju pobudio pozornost javnosti. U Uredu za korištenje i uređenje prostora Šibenske županije ne žele o tomu davati nikakve izjave u javnosti. Čelnici Mjesnog odbora Pirovac, koji su se zdušno angažirali kako bi se slučaj Hefner počeo konačno rješavati a bespravni objekti rušiti, također izbjegavaju davati izjave novinarima, i ističu da im je tako preporučeno s višim mjestima. Rušenje obavlja privatna tvrtka „Samokop“ iz Samobora bez ikakvih problema i incidenta na terenu. Oni koji su apartmane kupili, a to je, kako doznamo, sedamdesetak građana iz Zagreba, Bjelovara, Karlovcu, Slavonskog Broda a među njima i neki visoki državni dužnosnici, nisu do sada javno reagirali iako je izgleda bilo razgovora u Zagrebu i s ministricom za graditeljstvo, Marinom Matulović-Dropulić i kontaktata s Uredom Predsjednika, no sve je za sada ostalo na tome. Bespravne apartmanske građevine u kojima su bili i već uredeni i useljeni apartmani nestaju pod čeljustima bagera a na njihovu mjestu ostaje čisto zemljište!

Hefner iznenaden rušenjem

Joža Hefner, vlasnik poduzeća „Jadraninvest“ iz Zagreba a nekad „Jadrangradnja“ iz Novog Sada koje je sporne apartmane gradilo, tvrdi da rušenje nije očekivao. Vijest o tomu ga je, kaže, zatekli u Biogradu. Došao je u Pirovac i vidi da je to zaista istina. On tvrdi da su rješenja o rušenju izdana nezakonito pa je i pokrenuo postupak pred Upravnim sudom u Zagrebu. Očekivao je da će rušenje biti odgodeno dok se taj postupak ne okonča. „Podnijeli smo tužbu zbog povrede zakonitosti postupka, neutralivanja činjeničnog stanja, zlouporeba službenog položaja, ne-

luju kojeg je legalizirana većina bespravnih građevina u Šibenskoj županiji. No, Hefner kao ni ostali vlasnici na koje se on poziva nisu uputili zahtjev za legalizaciju! U tom Zakonu, jasno je pisalo, tvrdi sada, da ako zahtjev ne podnese stranka, to mora učiniti županija odnosno država. To je onda njihov pravust. Osim toga ja sam i općini Tisno i Ministarstvu graditeljstva uputio 1993. godine prijedlog rješenja problema i mislio sam da je to dovoljno! Hefner optužuju i da je dio apartmana prodao dva puta, da je one za koje je prije rata novac dobio od građana iz sadašnje SR Jugoslavije sada ponovno prodao građanima Hrvatske i to nezakonito. Joža Hefner i na to ima odgovor. Po njegovim rječima vlasnici većine apartmana koji imaju građevinsku dozvolu građani su Srbi i on te apartmane nije dirao. Međutim, prodavani su oni apartmani koji su vlasništvo „Jadraninvesta“ a bili su samo planirani za gradane iz sadašnje Jugoslavije. Ja sam, nagašava Hefner, za njih novac primio i preuzeo sam obvezu, i sada te apartmane moram prodati kako bili gradane iz tzv. Jugoslavije obeštećio! Samo činjenica da ipak nitko od onih koji su sada ponovno apartmane kupili, nisu javno reagirali što je njihov novac rušenjem apartmana bespovratno otisao upućuje da ta kupoprodaja baš i nije bila počaćena svim potrebnim dokumentima, da nije do kraja bila legalna. Ima slučajeva da su neki poduzetnici kupili i jedan ili dva kata u apartmanskim građevinama. Pirovčani pričaju da su se apartmani prodavali po bagatelnoj cijeni od 8000 do 10.000 DEM no Hefner kaže da je to izmišljeno i da je najmanja cijena bila oko 25.000 DEM. U svakom slučaju Pirovčani su te kupice upozorili u što se upuštaju! Hefnerovo je tu mačenje da je rušenje apartmanskih objekata iznudila svojim pritiscima, kako kaže, pirovačka mafija s kojom se hrvatska vlast mora razračunati jer joj može samo štetiti. Dok to govori pokazuje nam svoju počasnu člansku iskaznicu HDZ-a! To bi trebao biti odgovor na optužbe da je, kako se u Pirovcu za njega kaže, bavi kriminalnim radnjama i da je pri-

je rata namjerno posrbljavao Pirovac. „To su izmišljotine, kaže on. Kada sam 1987. i 1988. godine kupovao zemljište za gradnju apartmana na Murteru su najprije pitali za koga je to i nisu htjeli terene prodavati, no u Pirovcu nitko takva pitanja nije postavljao a ja svoje kupce nisam legitimirao niti me je zanimala njihova nacionalnost, jer je u Vojvodini u to vrijeme bilo 20 različitih nacionalnosti.

Bespravna gradnja kao pravilo ponašanja

Gradnja apartmanskih građevina u Pirovcu koja je vrlo brzo prerasla u najpoznatiji šibenski urbanističko-građevinski slučaj, poznatiji kao slučaj Hefnera, počela je sredinom osamdesetih godina. Poduzeće „Jadrangradnja“ iz Novog Sada, vlasnika Jožeta i Ilonke Hefner izgradilo je u Pirovcu ukupno oko 600 apartmana uglavnom za poznate kupce i to najvećim dijelom iz Srbije. Način na koji su ti apartmani na malom prostoru podizani ubrzao je izazvao nezadovoljstvo mještana Pirovca koji su najprije upozoravali na to da se apartmani grade bespravno i da će u svakom pogledu zagrijeti Pirovac i opteretiti njegovu i tako slobašnu infrastrukturu a nakon toga su i počele optužbe o namjernom posrbljavanju Pirovca i želi da se izmjeni nacionalna struktura tog mjesta. Taj je slučaj, zahvaljujući upravo upornosti vijećnika iz Pirovca bio i česta tema sjednica tadašnje Skupštine općine Šibenik. Dok se javno uglavnom govorilo o bespravnoj gradnji Hefnerovih apartmana, tadašnji rukovoditelj nadležnog općinskog organa za uređenje prostora potpisao je izvješće u kojem je jasno pisalo da su svi objekti građeni u skladu sa uvjetima uređenja prostora što bi značilo da slučaj Hefner nema! No i sam pogled na izgradene građevine bio je dovoljan da se utvrdi da je riječ ipak o devastaciji prostora. Problem takozvanih Hefnerovih apartmana aktualiziran je ponovno po dolasku nove demokratske vlasti u tadašnjoj općini Šibenik, kao najdrastičniji slučaj bespravne gradnje koju

treba svesti u zakonske okvire a tada je šibenska općina protiv Jože Hefnera pokrenula i sudski postupak koji izgleda nikad nije okončan. Dolazi potom rat. Dio apartmana koji su u Pirovcu bili sinonim za srpskog okupatora devastiran je a prije dvije godine na inzistiranje Općine Tisno i mještana Pirovca ponovno se od državnih institucija kaže da počnu rješavati slučaj Hefner. Poticaj je bio to što su se apartmani počeli prodavati građanima Hrvatske. Predstavnici Ministarstva graditeljstva obili su sporne građevine, ocjenili da je riječ o eklatantnom primjeru devastacije prostora, najizraženijem na cijeloj hrvatskoj obali i nazivali da će taj slučaj konačno biti riješen nakon što se izradi urbanistička analiza naselja Pirovac i utvrdi koji se objekti mogu ukloniti u prostor a koje treba rušiti. U međuvremenu naručena je i analiza Građevinskog instituta iz Zagreba čiji su stručnjaci utvrdili da su sporne apartmani gradeni vrlo nekvalitetno, uz niz improvizacija i da je za većinu najbolje rješenje rušenje jer su opasni za stanovanje. Nakon toga uslijedila su rješenja o rušenju 16 objekata a potom i izvršni nalozi za rušenje koja je u tijeku i koje će po svemu sudeći biti i po planu dovršeno.

Rušenje građevina u svakom je slučaju nepopularna i nepoželjna mjeru posebno dana kada je veliki dio Hrvatske srušen u ratu a ljudi ostali bez krova nad glavom. No, odluka je donesena na razini države i iz nje čvrsto stoji Ministarstvo graditeljstva. Ipak, Hefner nije jedini bespravni graditelj u Šibenskoj županiji koja, kako se procjenjuje, ima najviše bespravno izgrađenih objekata. On je samo izradio po opsegu i broju apartmana najveće bespravne građevine ali je, kako i sami ističe, u tom samu slijedio graditeljsku praksu u blivoj općini Šibenik u kojoj su urbanistički uvjeti bili samo formalnost, gradilo se bez građevinskih dozvola a sankcija nije bila... Na žalost, čini mi se da građevine, koje bi uskoro mogle postati slučajevima sličnim Hefnerovu, niču i dalje!

Snimila i napisala:
D. FERIĆ

TRAGOM
JEDNOG
VREMENA

Savezničko bombardiranje Šibenika, kao posljedica tragičnih okolnosti, u jednom je kratkom vremenu izmijenilo strukturu grada (arhitekturu).

NESTALI AMBIJENTI

Mnoga su zdanja nepovratno zbrisana s lica zemlje. Njihovim nestajanjem nastao je i dio jednoga tkiva koje je gradu davalo do tada svojstveni pečat. Možda se tu metoda potpunog ukla-

njanja razvalina pokazala neprimjerena, jer i neka zgrada nisu toliko bila oštećena da bi ih se u potpunosti uklonilo.

Zbog čega je deformiran prostor na komu se danas

nalazi hotel „Jadran“ i današnja zgrada Gradske poglavarstva? Zbog čega je u potpunosti uklonjen blok zgrada koji se je nalazio ispred današnjeg Muzeja grada Šibenika?

Nije opravданje kada se to nastoji pravdati proširenjem obale, stvaranjem umjetnih trgova i sl.

Zbog čega je potpuno pomak kompleks u Docu? Pa naposlijetku zbog čega su se stvorili toliki otvoreni prostori (umjetni trgovci). Neke bi se stvari mogle pravdati i nedostatkom adekvatne opreme, stručnjaka i tehnologije za obnovu.

Je li se današnja novogradnja sretno uklopila u povijesnu jezgru grada, je li ona možda izvršila deformaciju. Uvijek će se naći argumenta za i protiv.

No, jesu li se neki ambijenti i svjesno uklaniali, da bi se na tim prostorima izjavili arhitekti?

Zacijelo je i takvih radnji bilo.

J. ZANINOVIC

Hotel Astoria (danas porušen)

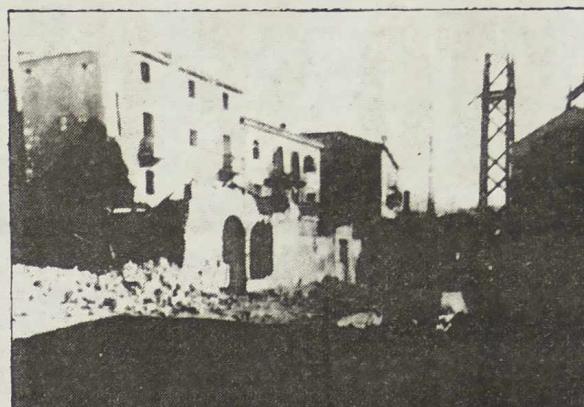
Stubište porušene Vjećnice

Crkva Sv. Barbare (porušeni dio nekadašnjeg Gradske muzeja)

Porušena riva (ispred današnje zgrade Gradske poglavarstva)

Baldekin (detalj)

IZGRADNJA 1945. — 1995.

6

GODINE BRZOG USPONA

Piše: Ivo ŠPRILJAN

Sakristija sv. Jakova obnovljena 1947. — 1949.

Radovi na obnovi počeli su u listopadu 1947. godine, a dovršeni tijekom prvog tromjesečja 1949. godine¹. Tadašnji ravnatelj Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju Cvito Fisković hvalio je sposobnost klesarskih majstora koji su radili na sakristiji².

Faksimilska obnova Gradske vjećnice u Šibeniku ide u red najrafiniranih konzervatorskih zahvata u Hrvatskoj iz II. svjetskog rata. Vjećnica je sagradena od nepoznatih majstora u slogu zrele renesanse, u vremenu do 1533. do 1546. god.³. Na Sv. Lucu 13. prosinca 1943. godine, u tijeku zračnog napada angloameričkih zrakoplova na Šibenik, Vjećnica je izravno pogodena bombama i temeljito razorenja. To je bila najveća šteta koju je u II. svjet-

tvornicu grafitnih anoda u Šibeniku (Crmica). Dovršena je i sanacija objekata u krugu bolnice. U Kninu se dovršava bolnica, gimnazija zgrada, te popravlja 17 školskih zgrada po raznim selima bivšeg Okruga Šibenik⁴.

Tijekom 1947. godine poduzeće je aktivno u povijesnoj jezgri Šibenika. Uklanjuju se ruševine, uređuju trgovci. Te je godine izgradnja započela dvije antologische obnove šibenske graditeljske baštine, obnovu sakristije katedrale Sv. Jakova i faksimilsku rekonstrukciju Gradske vjećnice. Ovi su radovi i do danas ostali najslожeniji zahvati na povijesnom graditeljskom tkivu Šibenika. Obje su obnove usko povezane s imenom arhitekta Harolda Bilinića, Meštrovićevog suradnika, predstavnika plejade hrvatskih arhitekata između dva svjetska rata i vršnog poznavatelja konstrukcije u kamenu⁵.

Razaranja u II. svjetskom ratu u neposrednoj blizini katedrale dodatno su ugrozila statiku smještenih konstrukcija sakristije (graditelj Juraj Dalmatinac, 1452.—1454.). Sakristija je u cijelosti rastavljena, temelji njenih stupova su duboko učvršćeni⁶, a polomljeno kamenje zamijenjeno novim. Sakristija je, prilikom ponovnog sazidavanja, pokrivena nevidljivom betonskom pločom. Neki kameni blokovi su stanjeni s unutrašnje strane, da im su umanji težina, i zatim povezani armiranim betonom⁷.

Radovi na obnovi počeli su u listopadu 1947. godine, a dovršeni tijekom prvog tromjesečja 1949. godine¹. Tadašnji ravnatelj Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju Cvito Fisković hvalio je sposobnost klesarskih majstora koji su radili na sakristiji².

Faksimilska obnova Gradske vjećnice u Šibeniku ide u red najrafiniranih konzervatorskih zahvata u Hrvatskoj iz II. svjetskog rata. Vjećnica je sagradena od nepoznatih majstora u slogu zrele renesanse, u vremenu do 1533. do 1546. god.³. Na Sv. Lucu 13. prosinca 1943. godine, u tijeku zračnog napada angloameričkih zrakoplova na Šibenik, Vjećnica je izravno pogodena bombama i temeljito razorenja. To je bila najveća šteta koju je u II. svjet-

skom ratu pretrpjela naša stara primorska umjetnost⁴. Rekonstrukcija Vjećnice započela je betoniranjem učvršćenja žive stijene uz koju je zgrada prislonjena. Stabilnost objekta postignuta je skrivenom armirano-betonom konstrukcijom. Armirani su i betonirani svodovi trijema u prizemlju, a i krovna konstrukcija je sazdana od armirano-betonskih greda. Vrlo složenu ulogu prilikom obnove Vjećnice odigrala je klesarska radionica koja se u tu svrhu organizirala u Šibeniku (jezgru radionice činila je grupa od osam majstora klesara koja je stigla iz Splita). Radovi na Vjećnici trajali su od 1947., a dovršeni su 1960. godine uz mnoga priznanja izvođaču⁵.

(Nastavlja se)

¹ Podaci porušenosti i obnove bivšeg Okruga Šibenik, dopis Kotarskog NOO Šibenik, Građevinski pododsjek, br. 2069/46, od 8. ožujka 1946. godine, na području Okruga (grad Šibenik i Kotari, Šibenik, Vodice, Kistanje, Drniš i Knin) bilo je 2677 uništih, a 2327 oštećenih stambenih objekata. Uništih gospodarskih objekata bilo je 1438, a oštećenih 577. Od javnih zgrada uništih je 65, a oštećenih 141 (kriterij za svrstavanje u grupu uništih objekata bila su materijalne štete na objektu već od 50%).

² Ing. Jakov Despot, Izgradnja od oslobođenja do danas, Šibenski list, 1. svibnja 1954., str. 4. U jednom razdoblju tijekom 1947. godine u poduzeću je bilo gotovo zapošljeno 1400 djelatnika. Djelatnici izgradnje radili su i dragovoljno. Tijekom 1947. godine sudjeluju u ruševina u gradu, a početkom 1948. uređuju stadion na Šubićevcu; Izvještaj o radu sindikalne podružnice pri Izgradnji za razdoblje 1. 1. 1947. — 30. 4. 1948. godine.

³ Ing. Jakov Despot, nav. članak, str. 4.

⁴ U Arhivskom sabirnom centru u Šibeniku čuva se cijelovit projekt obnove Gradske vjećnice kojem je autor arhitekt Harold Bilinić.

⁵ Stara je sakristija ležala na sloju (leći) gline površine 10 x 5 i dubine 3 metra, o.p. Nikola Despot.

⁶ Cvito Fisković, Zaštita i popravak spomenika u Dalmaciji 1945.—1949. godine. Zbornik zaštite spomenika kulture, knjiga I., sv. I., 1950., Naučna knjiga, Beograd, 1951., str. 172.

⁷ Slavo Grubišić, Šibenik kroz stoljeća, Muzej grada Šibenika, Šibenik, 1974., str. 71.

⁸ Cvito Fisković, nav. djelo, str. 172.

⁹ Cvito Fisković, nav. djelo, str. 173.

¹⁰ Cvito Fisković, nav. djelo, str. 13.—16. O priznanjima za obnovu Vjećnice od eminentnih hrvatskih skulptora i ustanova pisao je ing. Jakov Despot u nav. članku.

PREPOVIJEST /
NJEZINA RAZDOBLJA

KOCKICE JEDNOG MOZAİKA

Tijekom godine 1995. u Šibenskom listu je, iz broja u broj, bilo dosta napisa s arheološkom tematikom, poglavito stoga što je protekla godina bila godina u kojoj se obilježavala sedamdeseta obljetnica Muzeja grada Šibenika, nastaloga zapravo na osnovi skromne zbirke ulomaka arheoloških spomenika, zahvaljujući najprije maru i silnoj energiji don Krste Stošića. Upravo o toj obljetnici počastilo nas je Hrvatsko arheološko društvo brojnom naznačenošću svojih članova, mahom eminentnih stručnjaka iz čitave Hrvatske, iz susjedne Slovenije, iz Njemačke... organiziravši znanstveni skup o temi arheologije na šibenskom području. Zato i toliko napisu, s kojima se htjelo skrenuti pozornost kako na značajnu obljetnicu tako i na ovu vrijednu znanstvenu granu, koja svojim doprinosem oživljuje tisućljeća i stoljeća, slagajući kockicu po kockicu u mozaik ljudske povijesti, unošeći tako više svjetla i u minula razdoblja povijesti Hrvatske, izvlačeći djelić po djelić prošlosti iz njedara Zemljinih.

Dosadašnji napisi bili su posvećeni kronologiji i značaju arheoloških istraživanja, pojedinim lokalitetima i istraživačima. Potom, pisalo se o tragovima rimske civilizacije, s posebnim naglaskom na antičku Skradonu. Potpuno razumljivo s obzirom na značaj Skradina i lokaliteta mu u arheološkoj znanosti.

Ja bih, pak, o pretpovijesti. Dugom razdoblju razvoja čovjeka i ljudske zajednice na ovim prostorima, o naseljavanju i kontinuitetu naseljenosti, o pojedinim lokalitetima i najznačajnijim nalazima. Držat će se, primot, okvirna naše županije. No, najprije nešto općenito, kako bi što jasniji bio slijed razdoblja i dogadanja u kontekstu toga vremena na našem prostoru.

Pretpovješću zovemo dugo razdoblje koje, okvirno datirano, traje oko dva milijuna godina. Počinje povojom ljudske vrste, lijeno

se vukući kroz duga milenija, primičući se tihom svome krajem, koji je u različitim područjima različit: kod nas ga označava dolazak Rimljana, dokle na razmedu stare i nove ere, kada i naš prostor stupa na pozornicu povijesti.

Pretpovijest se, u arheološkom smislu, tumači i pružava na osnovi ostataka materijalne kulture, na osnovi izradevina ljudskih ruk, bilo pokretnih kao što su oružje, oruđe, nakit... ili nepokretnih: ostaci nastambi i naselja. Dijeli se na dva velika razdoblja: kameni i metalni doba. No, i svako od njih ima svoje faze, razlučene stupnjevima dosega ljudskoga umu i, sukladno tomu, ruku. Prvi, i najduži dio kamenoga doba, pripada paleolitiku, vremenu nomadskoga načina života i upotrebe isključivo kamenih artefakata, povremenih stacioniranja u pećinskim nastambama ili na otvorenim staništima, zaustavljajući se toliko dugo koliko je

u bliskoj okolini imao hrane i vode, osnovnoga uvjeta što je činio život mogućim, razvijajući i usavršavajući postupno oruđe i oružje, ulazeći polako u okrilje umjetnosti preko crtarja na pećinskim stijenama, nošen unutarnjim porivom, često prestrašen prirodnim pojavorima, pokušavajući utjecati na njih uranjujući tako u kulote i misterije vezane za održanje svakodnevoga života, izvora hrane, svjetlosti i topline. I ovo drugo razdoblje, okvirno datirano u vrijeme između 2.000.000 i 10.000 godina dijelimo, na osnovi stupnja čovjekova razvitka, na starije (2.000.000 — 100.000 god.), srednje (100.000 — 40.000 god.) i mlade (40.000 — 10.000 god.), kad ulazi u slijedeću fazu — mezolitik.

Mezolitik je prijelazno razdoblje ka neolitiku, u trajanju od nekih 5000 godina, vrijeme kad su na pomolu velike promjene, koje se još ujvijek sporadično i stidljivo

javljaju. Čovjek je i dalje latalačkoga duha, ali s primisli kako bi se mogao negdje skrasiti, učiniti nešto da ne mora ovisiti o krdima divljih životinja i sezonskim plodinama. Postupno i nesvesno vrše se pripreme za ulazak u jedan od najznačajnijih perioda u razvitu ljudske zajednice — neolitik. Označen je formiranjem stalnih naselja, na ili tih plodnih površina, pored izvora voda, osnovnog uvjeta za život i glavnoga uzroka za stacioniranje na određenome mjestu. Grade se nastambe, zemunice ili poluzemunice, i sojenice, ovisno o konfiguraciji terena i vrsti tla. Oživljuju okućnice, krče se šume, šire plodne površine, siju žitarice: pšenica, proso... i stvaraju zalihe za izvansezonsku potrošnju. Čovjek pripitomljiva divje životinje: kozu, ovcu, govedo, svinju... Na povjesničku stupa ratar i stocar. Usavršavanjem oruđa stvara postupno viškove, razmjenjuje i postaje trgov-

cem. No time nije niti lov, koji mu je donedavna bio glavna grana privredovanja, napustio. Dapače, izumom luka i strijele, ubojava oružja, i ovu djelatnost je usavršio pa je izletima za divljim krdima samo obogaćivao prehranu i egzistenciju činio si-gurnjom.

U okviru neolitičkih naselja postupno se stvara i obrt. Nairome, shvativši kako mu zemlja, osim što rada plodovima, može koristiti i za oblikovanje posuda, zdušno je prionuo tome poslu. Mjesioju je oblikovao različite oblike, ukrasavajući dajući odušek umjetničkoj duši, stvarao tako stil svojstven čitavim zajednicama po kojima su se stoljećima prepoznivali, pekao i punio ljetinom. Stvorio je sigurnost življjenja u okviru idiličnih naselja, gdje se moglo proizvesti sve potrebito za dotičnu zajednicu. Strelica s kremenim vrhom, kremeni nož, stručić, kamena sjekira i klin, koštano šilo... bili su mu

dostatni za miran neolitički život. Ali...

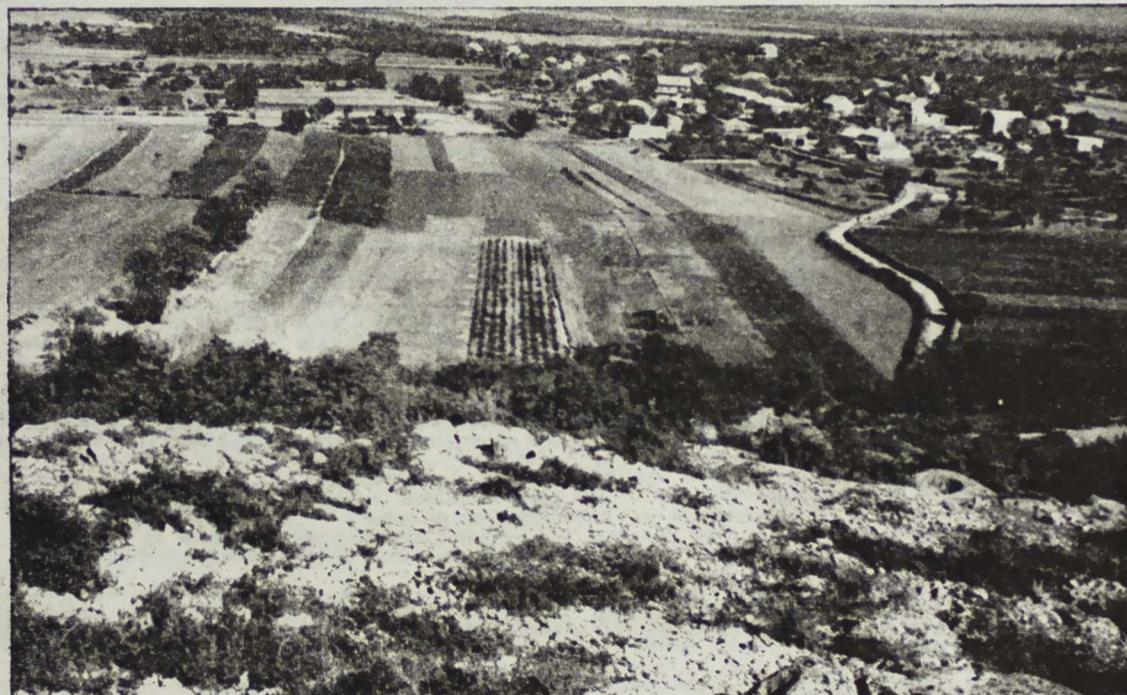
Na razmjeri trećeg i drugog milenija prije Krista krenule su skupine silnika sa svojim stadima, osiljeni sjajnim, oštrom i ubojitim oružjem. Nasrnuli su na mirna naselja, bezobzirni na svojim pohodima. Uognju je nestala idila, nestao je neolitik i svijet se obreuo na početku metalnoga doba.

Prva stoljeća drugog milenija (negdje ranije, a negdje kasnije) pr. K. obilježava pronalazak i upotreba bakra, uz još uvijek česte kamene artefakte. Ovaj period nazivamo neolitikom. Trajao je relativno kratko, do otkrića kositra koji je pomešan s bakrom dao daleko čvršći i primjenjiviji metal — broncu. Vrlo brzo otpočela je njena široka primjena, u proizvodnji oružja i oruđa, ali i nakita. Društvo se postupno raslojava i izdvaja se povlaštena klasa. Život postaje sve nesigurniji, naselja se iz nizina penju na dominirajuće uzvisine s prirodnim obrambenim svojstvima utvrđujući se dodatno priručnim materijalom, na našem prostoru kamenom. Formiraju se gradiće, dominirajući tip naselja tijekom čitavoga brončanog doba.

Prijelaz iz drugog u prvi milenij pr. K. obilježen je pojavom novoga, još čvršćega metalu — željeza. Dobiva primjenu u proizvodnji oružja i alata, dok bronca dominira u nakitim izradevima. Gradine i dalje ostaju najčešći tip naselja, a čitav naš, širi prostor, naseljen je ilirskim etnosom, čija etnogeneza je dovršena već potkraj brončanoga doba.

Citav prvi milenij vrijeme je egzistiranja željezno-doba, a potom, širenjem rimskoga imperija i njegova učvršćivanja, te slabljenjem ilirskoga otpora, napuštamo pretpovijest i polako, na prijelazu dviju era, ulazimo na povjesničnu pozornicu.

(Slijedi: Područje Županije Šibenske u paleolitiku)

Pokrovnik — pogled na neolitički lokalitet

ŽUPANIJSKI VREMEPOV: SIJEČANJ 1966. GODINE

KORNATSKI ARHipelag SVAČIJI I NIČIJI

Socijalistički savez kao najveća društveno-politička organizacija povezan je da pokreće i usmjerava druge društvene organizacije i organe. Raznovrsni oblici političko-odgojnog rada koje provode organizacije SSRN, kao što su predavanja, zborovi birača i drugi skupovi pružaju velike mogućnosti da se u sve te aktivnosti uključi vojno-politički odgoj i obuka naroda. Nužno se ukaze potreba da se u mješavim organizacijama SSRN, uz ostale sekcije, obrazuju i posebne sekcije za narodnu obranu. Posebnu ulogu treba da odigra Koordinacioni odbor formiran pri Općinskom odboru Socijalističkog saveza. Na tom planu naročito se skreće pažnja članovima boračkih organizacija, koje bi trebale postati nosiocima aktivnosti u obuci i odgoju stanovništva ne samo u SSRN, nego i u drugim društvenim organizacijama. Pročitan je zaključak usvojen

jen na proširenom plenumu Općinskog odbora SSRN Šibenik, kako je u »Šibenskom listu« od 26. siječnja izvjestio Josip Jakovljević. U okviru društveno-političke rubrike najavljena je reorganizacija organa uprave Skupštine općine Šibenik, a raspravljati će se i o statutima mjesnih zajednica u Žettonu, Zlarinu, Skradinu, Vodicama, Pirovcu i Rogoznicu. Dopisnik iz Knina tiskarica članak pod naslovom »Uvažavati mišljenje birača«, pa tako čitamo konstatcije Andrije Matkovića »da gradani s punim pravom žele da imaju veći uvid u rad Skupštine općine Knin«.

Šire područje Šibenika »pokriveno« je s nekoliko zanimljivih priloga. Tako, na primjer Slobodan Grubač izvještava da je u Drnišu održano savjetovanje za omladinske rukovodioca seoskih aktivnosti i odgoju stanovništva ne samo u SSRN, nego i u drugim društvenim organizacijama. Pročitan je zaključak usvojen

Rista Mrden, Mile Duvandžić, Slobodan Grubač i Đuro Opančina, a bilo je i podstata diskutanata — govorili su, da samo njih spomenemo, Boris Topić, Ante Bandalo, Ante Mrčela, Šime Pilić, Risto Mrden, Milenko Čosić i Luka Šupe. Autor članka S. Grubač konstatira: »U Drnišu se odavno nije vodilo računa o pojedinim stvarima, pa su se problemi umnožavali, stalno ukupljivali i postajali veći. Dopisnik iz Knina javlja (a kninski suradnik »Šibenskog lista« bio je Andrija Matković) da je održana skupština Dobrovoljnog vatrogasnog društva na kojoj su poohvaljeni Mladen Čuko, Ante Jelovina, Marko Madžar, Ivo Šimić i Branko Pešović, dok je za predsjednika društva izabran prof. Momir Šola, za komandira Branko Pešović, za njegovu zamjeniku Tode Jaramez, tajnikom je postao Ante Škarica, dok je dužnost spremištara povjerenja Jeri Maglić. Suradnik iz Murtera (to je bio Omer Jure-

te) stampao je novicu da je »za vrijeme nedavnog nevremena Špinetu na otoku Korčetu zahvatila tzv. pijavica. Za nekoliko minuta pijavica je u masliniku Neve Ježine isčupala 16 stabala maslina, dok okolni maslinici nisu pretrpjeli štetu«. O. Jureta objavljuje i članak »Kornatski arhipelag svačiji i ničiji«, u kojemu pledira za zaštitu tamošnjih vrednoti i ljepote. Fotoreportažu iz Jadrtovca tiska Joško Česar.

U kulturnoj rubrici »Šibenskog lista« čitamo da će dramska grupa TLM-a »Boris Kidrič« gostovati u Drnišu, Kninu i Benkovcu i izvesti »Ribarske svade« Goldonija, u režiji Josipa Viškarića. Tu je i vijest da će ulomak djelatnosti Centra za kulturno-umjetnički odgoj mlađih biti prikazan na televiziji, među ostalim bit će video nekoliko ulomaka iz baleta »Pinocchio«. Raport iz Dječjeg zabavilišta autorstvo je Joška Čelara, kojeru »San reizborne noći«

objelodanjuje Nikica Marinković, a tu je i reportaža s izložbe slike Pere Zlatopera — članakopisac je prezentirao izjave nekoliko posjetilaca spomenutog kulturnog događaja. Za one koje to zanimaju naznačiti ćemo da su tih dana Šibenčani mogli gledati slijedeće filmove: »Jedan krumplir, dva krumplira«, »Mečava«, »Old Shatterhand«, »Ona i njeni muževi«, »Rio Končors« i »Zlatni trijumf«. Tu je i obavijest studentima i dacima koji se školuju u Splitu, Rijeci, Zadru i Dubrovniku, da će im poduzeće »Autotransport« izdavati poluštene karte.

»Poništo im četiri zgoditka, a oni mu čestitali« — to je naslov razgovora sa savezničkim nogometnim sucem Mironom Crnogračem što ga je vodio Drago Korda. U tom zanimljivom razgovoru čitamo: »Utakmica između »Borova« i »Lokomotive« odigrana 1963. godine u Borovu ostala mi je

u sjećanju. Te nedjelje teren je bio dosta težak za igru. Na kraju utakmice »Borovo« je pobijedilo »Lokomotivu« sa 4:0. Na toj utakmici i »Lokomotiva« je postigla četiri zgoditka, koja ja, naravno, nisam priznao, jer su bili postignuti iz nedozvoljenih položaja ili je bio prethodno prekršaj. Na kraju utakmice rukovodstvo »Lokomotive« mi je čestito na dobrom sudjenju, što svačako drugi klubovi u takvoj situaciji to ne bi učinili. Andrija Matković javio je iz Knina da je tamošnja »Dinara« počela s pripremama — trener je Branko Šimić, a u pripreme se uključio i Eugen Maglić.«

Tu je i vijest da Damir Trlja, proslavljeni veslač »Krke« putuje u Egipat, u sklopu državne reprezentacije koja će odmjeriti snagom i s Egipatom — treniran ga Milivoj Boranić.

(Nastavlja se)

J. VESELIĆ

IZMEDU JUČER
I SUTRA

Skupa lekcija

ZELJKO KARDUM, fizioterapeut košarkaša «Šibenika», koji je predstavljen za All-stars priredbu hrvatskih igrača, bio je posve u pravu, kad mi je prije susreta Franck — Šibenik prošle subote u Ciboninoj dvorani kazao: — Čim su igrači opušteni u svlačionici, bilo je da nema ništa od bodova!

Da je Joško Šuplji, »vječnom tajniku šibenskog prvoleta« bilo propasti u zemlju tijekom prvog poluvremena! Temperamentom po prirodi, on je svega i svatoga dobacivao klupi i igračima na parketu. A kako i ne bih, kad je (najviše) Borčić »glumio« sutera s odstojanja, a (najmanji) Bošnić pokušavao tražiti prostor pod obrućima! Što je prošle subote u Zagrebu radio najbolje plaćeni šibenski košarkaš Petar Maleš, vjerojatno ni sam ne zna. Da je u pitanju neki športski film, on bi sigurno bio dobitak Oscara za (posevnu) epizodu uloga. Najbolji šibenski strijelac ostao je bez slasti pogotka iz igre, a da se primot ne može žaliti na minatu, koju mu je velikodusno poklanjao trener Andelko Matov.

I osobno svjesta promašene igre, pa i nekih svojih zaobluda Matov je poslje susreta mrmljao sebi u bradu: — Ovo nije ista momčad, koja je hrabro odnijela bodove iz Vinkovaca!

Jer, Šibenčani su protiv Dijane »izginuli« za bodove, jednako kao i u sudaru sa Zadarinama ili protiv Zagrebačkog Benstonia. Zašto su misili da će bodovi protiv Francka, suprotno tome, doći na lijepe oči ili »pasti s neba«, to nitko na Baldekinu ne može shvatiti. Kao da je šibenskim košarkašima poslije svih gorkih pljuva, progutanih u Kurtovićevo doba, trebala još jedna skupa lekcija u sezoni, koja je daleko od »cvjetanja ruže«.

Dovoljan je i površan pogled na ligašku ljestvicu, pa da se shvati koliko bi znalići bodovi protiv Francka da su kojim slučajem osvojeni. Šibenčani bi bili puno bliže borbi za 6. mjesto nego pakluna. Valja, dakle, vjerovati da je zagrebačka lekcija bila i posljednja momčadi Šibenika u ovoj sezoni. Momčadi, koja ne »puca« baš kvaliteti, ali koja, ipak, ima takav izbor igrača da u slučaju »prijevne« motiviranosti ne mora strahovati protiv suparnika poput Francka i Alkara.

ODBOJKAŠKI zanesenjaci pokrenuli su ovih dana, zahvaljujući i gotovo nevjerojatnoj ljubavi prema rednom gradu »Korčikancu« Ante Kneževiću, inicijativu vrijednu pozornosti. III. početkom travnja u Šibeniku bi se pod nazivom uskršnji turnir »Šibenske rivjere« trebao organizirati ženski međunarodni odbojkaški turnir, na kojem su svoje sudjelovanje već potvrdili francuski sastav Bastia i Ajaccio, a nije daleko i nastup Nice i talijanskog San Benedetta. Podatak da su Bralić, Miškić i ostali zanesenjaci planirali ukupni trošak turnira od 20 tisuća kuna najbolje govoriti koliko se oni žele ukloniti u aktualne prilike grada i županije šibenske. III. u njihovu je (finansijerskom) programu štednje na pretek.

Zato im valja pružiti ruku potpore. To više, što bi željeli da turnir postane tradicionalnim III., u ovom slučaju nije fraza, da bude čvrsta spina između loptanja i prvih turističkih lasta.

IVO MIKULIĆIN

ZNAČAJAN JUBILEJ PROSLAVILI ŠIBENSKI KUGLAČI

Kraj protekle godine s posebnom radošću obilježen je u Kuglačkom klubu »Šubićevac« — u klubu su, naime, proslavili pedeset obljetnicu postojanja i aktivnog djelovanja.

Početkom 1945. godine, kuglanje je bila jedna od sekcija u okviru Fiskulturnog društva Šibenik, a krajem iste godine (negdje ispred Božića) osnovan je klub koji 50 godina nosi ime Šubićevac.

Klub najveće uspjehe bilježi dok se kuglalo narodnim načinom (do 1958. godine). Bili smo, što je bio uvjet za daljnja natjecanja, triput prvaci Dalmacije (1948., 1950. i 1951.), triput treći u Hrvatskoj, jednom drugi (1955.) i dvaput prvi (1956. i 1958.). Nekoliko godina uzastopno bili smo drugi, a prvaci smo bivše države 1950. (Ljubljana) i 1956. godine (Zagreb).

Tada je igralo deset igrača na »studim« kuglanama, nije imao svoju. Igralo se u Mandolini i na kuglani Lokomotive (ispod sportske dvorane na Baldekinu). No, one su imale samo dvije staze, pa nisu bile natjecateljskog karaktera.

— 1953. godine javila se želja za izgradnjom vlastite kuglanice, počela su se prikupljati sredstva i pomoći među članovima kluba i tadašnjim radnim organizacijama. Kupili smo teren na današnjoj lokaciji i sagradili trostazu kuglanu i restoran. Kuglana je bila dovršena 1956. godine, a važno je napomenuti da su je gradili sami članovi kluba i to u slobodno vrijeme, uglavnom subotom i nedjeljom — sjeća se Milivoj Boranić.

Predsjednik kluba je u to vrijeme bio Petar Krstulović (kasnije proglašen i za doživot-

Pedeset godina Šubićevca

Bosnić i Zdravko Baranović — sudjelovali su u osvajanju jednog ili oba naslova.

Inače, Šubićevac je igrao na »studim« kuglanama, nije imao svoju. Igralo se u Mandolini i na kuglani Lokomotive (ispod sportske dvorane na Baldekinu). No, one su imale samo dvije staze, pa nisu bile natjecateljskog karaktera.

— 1953. godine javila se želja za izgradnjom vlastite kuglanice, počela su se prikupljati sredstva i pomoći među članovima kluba i tadašnjim radnim organizacijama. Kupili smo teren na današnjoj lokaciji i sagradili trostazu kuglanu i restoran. Kuglana je bila dovršena 1956. godine, a važno je napomenuti da su je gradili sami članovi kluba i to u slobodno vrijeme, uglavnom subotom i nedjeljom — sjeća se Milivoj Boranić.

Predsjednik kluba je u to vrijeme bio Petar Krstulović (kasnije proglašen i za doživot-

nog predsjednika), a tajnik Jure Aralica. Kako je bila trostaza, ni ta kuglana nije odgovarala propisima. Tek je 1965. godine u Crnici izgrađena automatska, asfaltna, četverostazna kuglana. Bila je neophodna, jer je u to vrijeme (već se uvelike igralo međunarodnim, današnjim) kuglom.

U ovom »vremeplovu« valja izdvojiti podatak da se, umjesto asfalta, oko 1970. godine prešlo na plastičnu podlogu. Šubićevac je do rušenja stare kuglane (kraj 1988. godine) igrao u Dalmatinskoj ligi bez većih oscilacija. Danas je to klub koji se poslovi svojom kuglanom (službeno otvoreno 5. svibnja 1990. godine), mnogi će reći, za zagrebačke Grmošice najboljom u državi, ali i još nečim:

— Istočem, klub nikad nije prestao s radom, nikad se nije

ugasio unatoč teškim trenutima koje je proživljavao, posebno u Domovinskom ratu. I za vrijeme uzbune igrali smo prvenstvene utakmice na Šubićevcu (naravno, uz dozvolu policije), nijednu nismo otkazali. Nije potrebno istaći da je i u veličini naših članova aktivno sudjelovalo u obrani grada i domovine — naglašava današnji trener momčadi i upravitelj kuglone Vice Jurišić Šane.

Predsjednik Boranec ističe i aktualne ciljeve kluba: Moramo omasoviti ovaj sport. Radiamo na propagiranju kod poduzeća, nastojimo broj članova povećati međim ljudima. Finansijska je situacija, kao i svladanje, vrlo teška. Nas jedino spašava iznajmljivanje objekta. Vidite, nitko ne prima naknadu za bavljenje ovim sportom.

Koliko je teško i skupo održavati jedan takav objekt, najbolje su njegovi upravitelji:

— To su iznimno veliki troškovi. U pojedinim zimskim mjesecima samo trošak za struju zna iznositi do tisuću maraka. Jedna garnitura čunjeva je 500

Predsjednik kluba: Milivoj Boranec
Potpredsjednik: Rade Runjić
Tajnik: Zdravko Baranović
Upravitelj kuglane i trener momčadi: Vice Jurišić Šane
Liječnik: dr. Branko Struk
Igrači: Branko Tikulin, Ivica Skorić, Vedran Lovrić, Jere Malenica, Vedran Ćvrljak, Dmitar Šare (najstariji, rođen 1941. godine), Čedo Jelović, Mihaljko Petrović, Tomislav Radović, Mirko Pešut, Josip Slavica, Zlatko Turk, Grgo Slavica, Miroslav Jurišić-Martinčev, Edi Radović (1974.), Tomislav Stokić (1974., najmlađi), Branko Gulin i prof. Josip Blažević.

Klub ukupno broji oko 50 igrača, a navedeni su registrirani za natjecanje u Prvoj B ligi u kojoj se klub trenutno natječe.

maraka, treba održavati plastificirane staze, automate i kugle, a sve je iz uvoza. Plus toga, potrebno je stalno održavati određenu temperaturu na kuglani da ne dođe do pucanja plastike, a kad je temperatura ispod 14. stupnjeva, ne smije se igrati — pišča nam Jurišić.

Zanimljiv je, sigurno, podatak o otvaranju kuglane za građane, što se govori još od nje ne izgradnje:

— Treba razlikovati kuglanu za natjecanje i onu za pučanstvo, kakva je, na primjer, ona u Solarisu. Doduše, vjerojatno ćemo i mi dati dvije staze na raspolaženje pučanstvu — tvrdi Boranec.

Možda će malo čudno izgledati podatak da je, gotovo u tajnosti, proslavljen veliki jubilej kuglača. Ovi sportaši, privatnici (od kluba dobivaju same dresove za natjecanje) i svrade na drugim poslovima), međutim, namjeravaju iduće godine organizirati prigodni turnir, kažu da će nastojati da bude i međunarodni jer imaju dobre odnose s brojnim njemačkim klubovima.

(Snimio: R. GOGER)

KVALIFIKACIJE MLAĐIH JUNIORA ZA VATERPOLSKI KUP HRVATSKE

4. KOLO

Bazen hotela Ivan u Solarisu. Gledatelja 250. Utakmica 4. kola kvalifikacija mlađih juniora za Vaterpolski kup Hrvatske: Solaris — Galeb (Makarska): 13:4 (1:0, 5:1, 3:1, 4:2). Suci: Goran Vlahov (Šibenik) i Dragana Štampalija (Tribunj). Opunomoćenih HVS-a: Bojan Krvavica (Šibenik).

SOLARIS: Bujas, Tare (1), Caleta (3), Matić (3), Juras, Krasić, Španja (2), Vranković, Macura, Krušić, Ćvrljak, Marelija (1), Računica (2), Gašperov.

Realizacija igrača više: 9 (5). Četvrtci: 1 (1).

Očekivana pobjeda mlađih šibenskih vaterpolista. Igra, pak, nije pretjerano oduševila, posebno realizacija kontrapanata.

5. KOLO

SPLIT — Mali bazen kompleksa »Dr. Ratko Viličić« u Pojedini. Gledatelja 50. Utakmica 5. kola kvalifikacija mlađih juniora za Vaterpolski kup Hrvatske: Jadran — Solaris 9:2 (2:1, 1:0, 2:1, 4:0). Suci: Mladen Prvan i Siniša Vlajčić (bojica iz Splita). Opunomoćenik HVS-a: Ivo Nakić-Alifrević (Split). Kontrolor sudjelja: Rikard Klemenčić (Split).

SOLARIS: Bujas, Tare, Caleta (1), Matić, Juras, Krasić, Španja, Vranković, Macura (1), Krušić, Ćvrljak, Marelija, Računica, Gojanović.

Polovičan učinak

Realizacija igrača više: 5 (1). Četvrtci: —.

Još jedan očekivan poraz.

Iz kretanja rezultata vidljivo je da su se Šibenčani ravnopravno nosili s favoriziranim supar-

nikom pune tri četvrtine — pali su tek u posljednjoj.

Nakon prvog dijela kvalifi-

cija, mlađi juniori Solarisa su četvrti s jednom pobjedom i tri poraza i uz gol-razliku 29:33. Natjecanje se nastavlja 7. veljače, a u međuvremenu će i junički odraditi prvi dio kvalifikacija.

B.J.

(Snimio: R. GOGER)

**Hrvatska poštanska banka
- jedina banka koja dolazi u vaš dom!**

HPT zbljžava ljudi!

Ne prekidajte staro prijateljstvo!

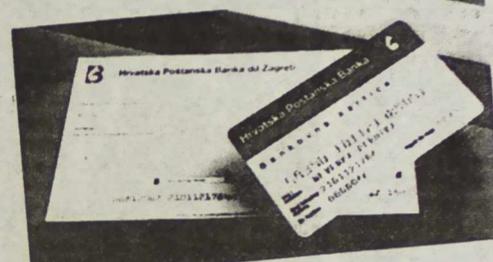
Poštovani i dragi naši umirovljenici!

Ne mijenjajte stare navike. Primajte i nadalje mirovinu u gotovini, na ruke, u svojoj kući, kako ste naviknuli i kako vam je ugodno. Naši i vaši poštari na vaš nalog postaju službenici **HRVATSKE POŠTANSKE BANKE** - jedine banke koja dolazi u vaš dom.

Službenik Hrvatske poštanske banke, inače Vaš poštari, će vam bez čekanja i gužvi, u vašem domu, isplatiti u gotovini dio ili cijelu mirovinu - po vašoj želji.

Odlučite se za ovaj ugodan i vama već poznat način isplate mirovine u gotovini, putem štedne knjižice ili putem tekućeg računa Hrvatske poštanske banke - banke koja dolazi u vaš dom.

**Ne prekidajte staro prijateljstvo!
Naši poštari postaju vaši
osobni, kućni bankari!**

**Hrvatska
Poštanska
Banka d.d.**

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE

Slobodna radna mjesta

SLOBODNA RADNA MJESTA
P. P. »PLODINE TOMI«, F. SUPILA
3 ŠIBENIK
— ODRŽAVANJE ELEKTROSTROJEVA — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, pripravnik.

ROK OGLASA: 27. 1. 1996.

STRIKOMAN FILIA sp.o.

Ljudevita Gaja 4, Vodice

— POMOĆNI SLASTIČAR — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, KV kuhar, slastičar

ROK OGLASA: 27. 1. 1996.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

ŽUPANIJSKA KOMORA, Fra JEROLIMA MILETE 31 ŠIBENIK

— VODITELJ PODRUČNOG UREDA DRNIŠ — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme,

— VSS ekonomskog smjera, 36. god. radnog iskustva, poznavanje bilo kojeg stranog jezika, poznavanje bankarskog poslovanja, iskustvo s financijskim organizacijama

MJESTO RADA: DRNIŠ

ROK OGLASA: 27. 1. 1996.

OPTIČKI CENTAR »KOVAČ« ZAGREB-BAČKA 3, ŠIBENIK

— STRUČNI POSLOVODA — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, IV. st. načinu tehničar, 24. god. radnog iskustva

ROK OGLASA: 30. 1. 1996.

GOSTIONICA »ŠUBIČEVAC«, Banja Jelačića 2, Šibenik

— KONOBAR — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, KV konobar, prednost s radnim iskustvom

ROK OGLASA: 30. 1. 1996.

S.T.R. »MARE« Zagrebačka 8, Pirovac

— PRODAVAC — 1 izvršitelj na određeno vrijeme, IV. st. prodavač, 3. god. rad. iskustva

ROK OGLASA: 30. 1. 1996.

SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVATSKE POVJERENIŠTVO ŠIBENSKA ŽUPANIJE

P. Grubišića 3, Šibenik

— PRAVNI ZASTUPNIK — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, VSS pravni fakultet s položenim pravosudnim ispitom, ali se mogu natjecati i osobe koje nemaju položen pravosudni ispit, ali da imaju 5 godina radnog iskustva na pravnim poslovima, poznavanje jednog stranog jezika.

ROK OGLASA: 31. 1. 1996.

ŽUPANIJA ŠIBENSKA ODBOR ZA IZBOR I IMENOVANJE ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE, TRG PAVLA ŠUBIĆA I. BR. 2 ŠIBENIK

— TAJNIK ŽUPANIJE ŠIBENSKA — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, VSS pravni fakultet, položen stručni ispit, 3 god. radnog iskustva. Natjecati se mogu i osobe koje nemaju položen stručni ispit s uvjetom da ga polože u zakonskom roku.

ROK OGLASA: 31. 1. 1996.

•POLIPLAST• ŠIBENIK

— DIP. ING. TEHNIČKO-TEHNOLOŠKOG RAZVOJA — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, VSS strojarski ili tehnički fakultet, posebno poznavanje stranog jezika, 3 godine rad. iskustva.

ROK OGLASA: 31. 1. 1996.

VETERINARSKA STANICA ŠIBENIK

— VETERINARSKI TEHNIČAR — 1 izvršitelj na određeno vrijeme, pripravnik, poljoprivredni, prehrambeni ili veterinarski smjer

ROK OGLASA: 31. 1. 1996.

KONOBAR — 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, KV konobar, prednost s radnim iskustvom

ROK OGLASA: 30. 1. 1996.

INFORMATIVNI CENTAR ŠIBENIK

— OSNIVAC: Županijska skupština Županije Šibenske

— IZDAVAČ: Novinsko Izdavačko i radijsko-difuzna organizacija Informativni centar

— V.d. ravnatelj Informativnog centra

Jakov TERZANOVIĆ

Ureduje redakcijski kolegij: Duško BEĆIR, Stjepan BARANOVIĆ

ROK OGLASA: 31. 1. 1996.

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN, SPLITSKA 14, PRIMOŠTEN

— UČITELJ MATEMATIKE I FIZIKE

— 1 izvršitelj na određeno vrijeme, 14 sati tjedno

— UČITELJ RAZREDNE NASTAVE

— 1 izvršitelj na određeno vrijeme, UVJETI: Prema Zakonu o osnovnom školstvu

ROK OGLASA: 1. 2. 1996.

REPUBLIČKI FOND MIROVINSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA RADNIKA HRVATSKE, PODRUČNA SLUŽBA U ŠIBENIKU

— REFERENT ZA IZRADU NACRTA RJEŠENJA O DOPLATU ZA DJECU

— 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme, IV. ili VI. st. upravnog ili općeg smjera, 9. god. rad. isk.

ROK OGLASA: 1. 2. 1996.

»PRAJS- MAKSIMIRSKA 30, ZAGREB

— PRODAVAC — 3 izvršitelja na neodređeno vrijeme, KV prodavač

ROK OGLASA: 1. 2. 1996.

MALI OGLASI TEL. 35-600

FIZIOTERAPEUT pruža usluge masaže po povoljnoj cijeni. Javiti se na telefon 28-717.

PRODAJE se »Comodore 64« s printerom i disketnim jedinicama. Telefon 23-784.

PRODAJE se električni stroj »Olimpija« — reporter. Telefon 23-784.

TRAŽIM pozajmicu od 10.000 DEM za biznis na Srimi uz podjelu zarade 50:50 posto dok ne vratim pozajmljeni novac. Zainteresirani neka se javi na telefon 26-363.

PRODAJEM ili mijenjam veliki poslovni prostor sa stanom, za kuću. Telefon 24-817.

IZ MATIČNOG UREDA

ROĐENI

Dobili kćer: Vlatko i Vesna Poljičak, Vinko i Olga Gracin, Boris i Zorana Lambaša, Paluš Bisaku i Miranda Šare, Stipe i Marijana Vukšić, Mladen i Marija Milovac (blizanke), Josip i Višnja Marić.

Dobili sina: Ante i Gordana Gracin, Andelko i Katica Jozić, Robert i Marijana Furčić, Silvana Burazer, Dragan i Jagoda Radeljak, Josip i Valentina Marić.

VJENČANI

Nikolina Žaja i Dragan Grubišić, Tatjana Tabula i Zoran Mušić, Semira Makaš i Miroslav Vukšić, Emilia Bura i Željko Pulić, Mirela Vrcić i Zvonko Bilić, Gordana Radanović i Goran Vunić, Maja Kaluz i Jadran Baus.

UMRLI

Slavka Antolos (83), Lovro Svirčić (56), Andrijana Zanze (89), Ana Krnić (82), Mate Periša (63), Fatima Malkić (75), Nevenka Rozner (63), Paško Lovrić (92), Matija Knez (96), Antica Šinkić (84), Mirko Čvrljak (62), Ante Leman (81), Vica Grubišić (85), Božidar Erež (60).

U SJЕĆANJE

Dana 29. siječnja navršit će se šest mjeseci tuge i boli od kad nas je zauvijek napustio naš dragi i neprežaljeni

JOSIP BALJKAS

Dani prolaze a tuga će u našim srcima zauvijek ostati. S ljubavlju će te se uvijek sjecati tvoja supruga i kći s obitelji.

**INFORMATIVNI
CENTAR
ŠIBENIK**

OSNIVAC:
Županijska skupština Županije Šibenske
IZDAVAČ:
Novinsko Izdavačko i radijsko-difuzna organizacija Informativni centar
V.d. ravnatelj Informativnog centra
Jakov TERZANOVIĆ
Ureduje redakcijski kolegij: Duško BEĆIR, Stjepan BARANOVIĆ

Katarina RUDAN, Ivan BURIĆ, Branimir PERIŠA, fotoreporter Vilson POLIĆ
V.d. odgovornog urednika »Šibenskih lista«: Ivan BURIĆ
Uredništvo: Ulica Božidara Petranovića 3, Šibenik
TELEFONI: centrala 35-510, direktor 30-052, studio i režija Radio-Šibenika 36-999 i 39-666, Uredništvo Šibenskih lista 30-100.

Računovodstvo 33-227.
Telefaks: 35-600

PRETPLATA na list: za tri mjeseca 18, za šest mjeseci 36, za godinu dana 72 kune. Za inozemstvo dvostruko. Žiroračun: 34600-603-976 kod ZAP Šibenik

Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/92-01.

»Šibenski list« oslobođen je od novognog poreza na promet
OGLASI: 1 cm/1 stupac 2 DEM u protuvrijednosti kune na dan fakturiranja. Mali oglasi, obavijesti gradana i posebne usluge regulirani su posebnim cjenicom

TISAK: »Slobodna Dalmacija« — Novine d.d. Split, Hrvatske mornarice 4

U POSJETU PERKOVIĆU, NAKON ŠTO SU TAMOŠNJI LOVCI ODSTRIJELILI PET VUKOVA, ODNEAVNO ZAKONOM ZAŠTICENIH ŽIVOTINJA

»ODE JOŠ UVJK VUK POJIDE CRVENKAPIĆU«

U nedjelju, 14. siječnja, pod hicima sačmarica grupe lovaca iz Perkovića, palo je pet vukova — četiri ženke i jedan mužjak. No, bio je to samo dio čopora koji se toga dana zatekao u perkovičkom kršu: još je najmanje jedanaest vukova probilo obrub strijelaca, kojima se, kao i lovcima-pogoničima, dogodio klasični obrat: tjerajući lisicu, istjerali su vuka, i to ne jednoga! I sami iznenadeni brojnošću čopora — jer, nikada prije u hajkama se nije vidalo više od jedne ili dvije životinje, lovci su krenuli u tradicionalno »vučarenje«. Prenijele su to i novine, a agilni je dopisnik redakciji poslao fotografije na kojima su ubijene zvijeri i izvjestio da su — nakon obilaska sela u perkovičkom kraju kada su nosili ubijene vukove i sakupljali prema običaju, priloge u naturi i novcu lovci — bacili lešine u jamu. Međutim, i u drugom je smislu perkovičkim lovциma »od očekivane lisice ispašao vuk«: u napisu objavljenom, dva dana poslije hajke, »Večernji list« je njihov ulov proglašio senzacionalnim, a dan poslije, prof. dr. Đuro Huber, eminentni hrvatski znanstvenik s Veterinarskoga fakulteta u Zagrebu nazvao je lov u Perkoviću — čistim kriminalom! U tekstu je naime, svima koji nisu znali, a među njima i urednicima novina, napomenuto da je od 17. svibnja lani vuk zakonom zaštićena životinja, s naznakom posebne zaštite, jer je populacija te zvijeri, prema istraživanjima, u Hrvatskoj svedena na svega 30 do 50 primjeraka. U prvom zabilježenom protuzakonitom odstrijelu otkako se vuk štiti, lovci iz Perkovića, odstrijelili su dakle, 10 posto populacije vukova u Hrvatskoj. Da su to uradili prije, dok je vuk bio nezaštićen, njihova bi se hajka smatrala uspješnom. Ovako iz Državne uprave za zaštitu prirodne i kulturne baštine najavljajuju sudski epilog i rigorozne novčane kazne: kreću se od 650 DEM pa do 40 tisuća DEM, a u krivičnome postupku predviđena je i kazna do tri godine zatvora! Prihvati li se odštetični cjenik koji predlaže Državna uprava, svemu bi se, uskoro, mogao pridodati i iznos od 40 tisuća kuna za svaku ubijenu životinju, kao obećanje državi za štetu nanesenu prirodi. Od svibnja lani, presudjivanje vukovima kažnjava se vrtoglavim svotama, a sve štete koje vuk eventualno počini, plaća Državna uprava. Potrebno ih je prijaviti u roku od 24 sata, potom će na teren izaći posebno obrazovani inspektor, koji se ubrzano obučavaju na temelju njemačkih iskustava. Naime, česta je povika na vuka, pa se ispostavi da su štete počinili psi-latalice. A država to ne plaća.

Iz Jame u muzej

Naglo potonuće perkovičkih lovaca iz junaštva u krimen i mnogi protesti koje je izazvala hajka, najbolje tumače zbog čega je ekipa iz hrvatskog Prirodoslovnog muzeja, na čelu s kustosicom Irenom Grbac, jedva pronašla jamu u koju su vukovi bili bačeni. Nakon duge potrage — sve do mrake — uz nevoljku suradnju mještana, lešine je, s dubine od oko četrdeset metara izvadio speleolog i sada su na obradi u Prirodoslovnom muzeju. Pomalo je apsurdno da Muzej iz prošlih vremena

mena — kada je vuka mogao ubiti svatko, na svakom mjestu i svakim sredstvom, posjeduje samo jedan dermopreparat vuka star stotinu godina, pa će izlošci životinja stradalih u Perkoviću, postati i trajnim spomenom na prvi zabilježeni nezakoniti odstrijel otkako je Hrvatska

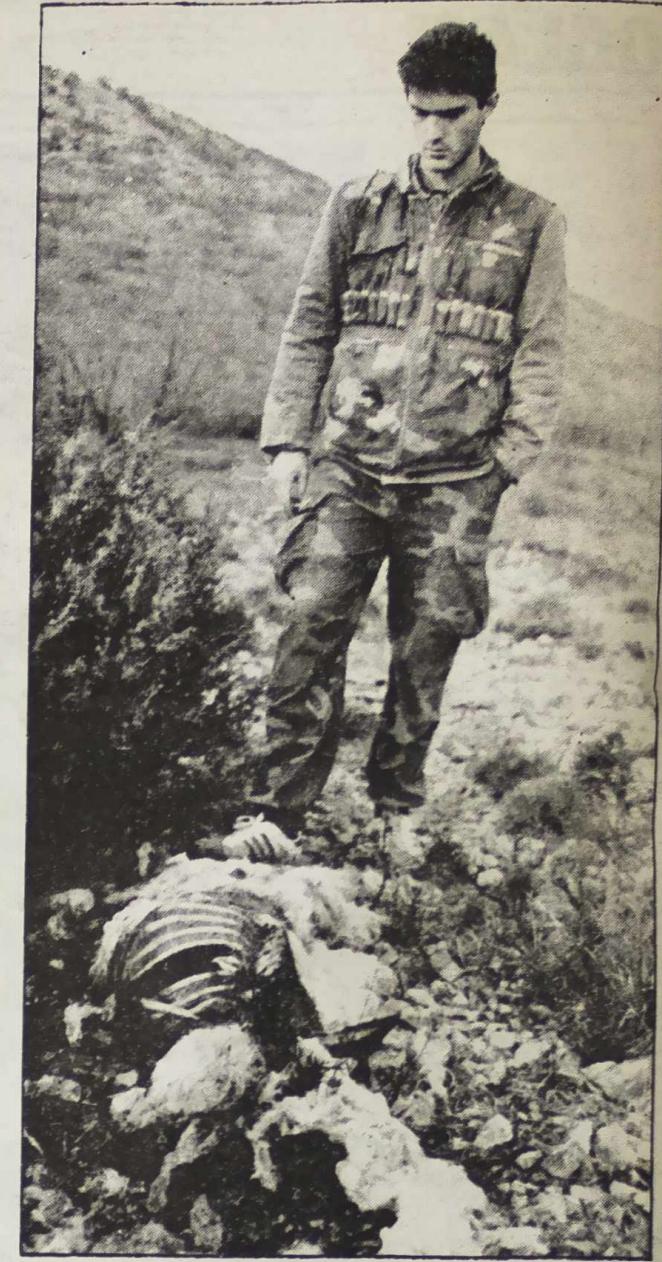
odlučila vuka štititi strogim mjerama pa se i time uključiti u zapadna razmišljanja o vuku, kao o nepravedno proganjanoj zvijeri koju svaki gdje je u prošlosti istrijebijen, želi vratiti natrag u prirodu. Prema tim kriterijima, Hrvatska je jedinstvena, jer u divljini ima »trojicu veličanstvenih«: risa, medvjeda — i vuka. O zaštiti vuka ne misle međutim, svi jednak. Lako je vuka štititi tamo gdje ga nema, i gdje ga nikada nije bilo — govori Jakov Arambašić, lovac s Perkovića i dodaje kako, da se pitalo ovdašnje lovce, a vjerojatno i ostale, diljem Dalmatinske za-

Dogovor prije ubojice hajke na lisice. U jednoj takvoj, 14. siječnja, umjesto lisice — istjerali su — vukove

gore, vuk ne bi — prošao — zaštitu tako lako, ili bi, ali uz iznimke, posebno za ovo područje. Svi koji su bili u hajci, njih dvadeset, misle isto, i imena sada nisu važna — govore i Marinko Criven, Ljubo Perković, Robert Radnić, Stanko Vranić ... U međuvremenu, njihov je protuzakoniti postupak osudilo i lovačko društvo »Šibenik«, čiji su oni članovi, udruženi u lovnu jedinicu Perković, a oglasio se i Županijski lovački savez, s najavom pokretanja disciplinskog postupka. Krovne organizacije lovaca iz Perkovića ogradjuju se od njihova lova, jer lovine jedinice mogu samostalno provoditi hajke, pri tome preuzimaju svu odgovornost. Dok čekaju pokretanje istrage koju najavljuje Državna uprava za zaštitu prirodne i kulturne baštine, perkovički lovci kazuju da u lov 14. siječnja nisu išli s namjerom da odstrijele vukove. — Kao i obič-

Robert Radnić, jedan od najmladih lovaca s Perkovića pored ostatka ovce koju je zaklao vuk. Samo je lani u ovome kraju stradal najmanje 200 grla stoke

no, krenuli smo uloviti koju lisicu. To stalno radimo, jer postoji opasnost od širenja bjesnoće, a čopor vukova koji je izšao pred čekače nismo prije zamjetili, pa pretpostavljamo da su tek tada došli na naše područja — govori Ljubo Perković. Kada su vukovi došli pred cijevi, više nitko nije u njima video zaštićene životinje, već čopor koji će bez sumnje, nanjeti mnogo štete ovdašnjim stocarima. Samo lani, vuci su na području Perkovića zaklali najmanje 200 grla stoke — ovaca, koza 10, krava, čak i pet magaraca — tvrde lovci s Perkovića.

I mjesni fratar na čeku

Marinko Criven vuk je poje pule, a magarici isparao trbuš. Nekoliko mjeseci poslije zaklao je kozu, iz same kuće, potom je odvukao u ogradu, 200 metara daleko i pojao. Ostali su samo rozi — govori Criven. Braća Svetin i Božo Deretić oštećeni su zajedno, za 13 koza i ovaca, a nije bolje niti u susjednim selima — Čvrljevu, Ljubostinjama, Kraljicama. U najkraćem, od vučje opasnosti jedva se može koje jare odgojiti, a ostane li pokoje grlo noću u ogradi — treba se od njega oprostiti, kažu ovdašnji ljudi, kojima je stočarstvo u škrton kamenjaru oduvijek značilo život. Štete su tim veće što je šibenska industrija, u kojoj su tradicionalno bili zaposleni stanovnici Perkovića na klijenima, a gubitak stoke posebno je težak staračkim domaćinstvima koja ionako primaju mizerne mirovine.

Rat je poremetio vučje kordore i uznemirio njihova tradicionalna staništa u Lici, na oslobođenim prostorima Hrvatske i u BiH, pa su zamjetne štete od vukova u posljednjih pet godina. Najveći je problem što, kada se spusti u Dalmatinsku zagoru, vuk u nedostatku srna i divljih svinja, koji su mu glavnim izvorom hrane, jedino može klati stoku — i zato je jedino neugodan gost. Na vijest da bi lovci mogli biti strogo kažnjeni zbog odstrijela pet vukova, čobanice se križaju i najavljaju »sud svita«. — Kako je moguće čuvati vuka, kada samo čini štete? Tko će čuvati naše ovce? Još ćemo vuku i janje morati ponuditi kada ga ugledamo! Ta-

ko misli velika većina stanovnika Perkovića i najavljaju da će, budu li kažnjeni njihovi lovci, napuniti vlak do Zagreba, i provjedovati ispred Sabora. Okolnosti nakon što su ubijeni vukovi, nisu mimošte niti crkvu. S govornice za nedjeljne mise, podršku lovцима dao je i mjesni fratar: »Taj zakon je nerazuman, jer štiti vuka da nekažnjeno kolje sirotinsku stoku. Korim lovce kada idu nedjeljom ujutro u lov, jer tada trebaju biti u crkvu, ali, budu li išli popodne, i sam ču im se pridružiti i pucati na vuka — kazao je fra Božo Duvnjak, župnik perkovički.

Nakon svih događaja, ovdašnji lovci apeliraju da se dio zakona o zaštiti vuka, kao posebno zaštićenog sisavca, revidira, i da se u Dalmatinskoj zagori dopusti odstrel u iznimnim slučajevima. Niti oni, niti stočari, ne pouzdaju se mnogo u pravučnost državne odštete — jer, napominju — mnogo žrtvu vuk odvuce tko zna gdje, pa se ostaci ne mogu pronaći, a u obeštećenje bi trebalo uračunati i gubitak u potomstvu koje je jedna ovca mogla dati. Naredni je korak na Državnoj upravi za zaštitu kulturne i prirodne baštine. Akteri hajke na vukove, uz koje je čitav dio Zagore, postavljaju pitanje svima koji ih optužuju, što bi oni uradili da je na njih izšao čopor vukova koji nisu očekivali? Ali, nepoznavanje prava ne opravdava, a zakon je jasan — kažu u Državnoj upravi.

Naposljetku, izgleda da su blizu istini svi koji kažu da je akcija za zaštitu vuka, provodena prije donošenja Zakona, ostala pomalo u elitičkim krugovima. Iako je 1994. bila godina vuka, izložba »Kako je Crvenkapica pojela vuka?« nije posjetila Šibenik, niti su aktivisti Grupe »Vuk« bili nazočni u krajevima gdje vuk dolazi kao neugodan gost, pa je dobar — tek kada je mrtav. Ukoliko je istina da je Crvenkapica pojela vuka, jer nam ih je preostalo svega pedesetak, malo se uradilo da se, kao na Perkoviću, na to odmahje rukom.

Ovdje je, kao i posvuda u Dalmatinskoj zagori, odakle takoder dolaze vijesti o štetama od vukova, još uvijek jedna istina da vuk u pravilu pojede Crvenkapicu. Bajke su — sve ostalo.

B. PERIŠA

U oskudnom kršu Perkovića, štete koje urade vukovi još su teže

Ljubo Perković, povjerenik lovine jedinice »Perković«: »Zakon o zaštiti vuka u Dalmatinskoj zagori treba predviđati izuzetke, posebno u Dalmatinskoj za-

gori!«

(Snimio: R. GOGER)